

صلى الله عليه وسلم

چۆن پېغەمبەر
لاى جگەر گۆشه كەت
خۆشه ويست دەكەيت

وهرگيرانى : زانا قهره داغى

د. أماني زكريا الرمادي

زنجیره‌ی گروهی نما (۸) ...

چون پیغمبر (ﷺ) لای جگه رگوشه کت خوشه ویست ده کتیت؟

نوسینی: د. امانی زکریا الرمادی

وه رگتپانی: زانا قهره داغی

❁ چۆن پېنقەمبەر (ﷺ) لای جگەرگۆشه کەت خۆشه وىست دەکەیت؟

❁ نوسینی: د. آمانی زکریا الرمادی

❁ وەرگیرانی: زانا قەرە داغی

❁ پێداچوونەوهی: عبدالله گەرمیانی

❁ بەرھەمی هەشتەم: گرووی نعا

❁ دیزانی ناوه وه: ناوه ندی پێتوین

❁ دیزاینی بەرگ: بەھمەن عومەر

❁ تۆپەیی چاپ: یەكەم

❁ سالی چاپ: ۲۰۱۸ ز - ۱۴۳۹ ک

❁ تیراژ: ۳۰۰۰ دانە

له بەرپۆه بەرایەتی گشتی کتێبخانه گشتیهكان ژمارە ی (۱۶۱۸) ی سالی ۲۰۱۸

ی پێدراوه

مافی له چاپدانی پارێزراوه

گرووی نما بو چاپ کردنی کتیب و به خشینی به دیاری

به خشینیکی کهم و پاداشتیکی نه برآوه.

نهم گرووی به نه نیستادا له تقوی کۆمه لایه تی فه یس بوک ٦٠ نه ندامی
هه یه، که هه نه ندامیک ده بیئت چوار مانگ جارێک لانی کهم بپی
(٢٥٠٠٠) دینار بدات نه گه ره له کوردستان بوو، بو ئه و که سانه ی
له ده ره وی کوردستان ده بیئت لانی کهم چوار مانگ جارێک بپی (٥٠ دۆلار)
بدات تا کۆ بکریته وه کتیبی پی چاپ بکریت و به دیاری به خشریت. هه موو
که سیک نه توانی نه و پاداشته نه برآوه یه به ده سته بیئیت. به خشینیکی
کهم.. پاداشتیکی نه برآوه. نوینه رمان له (هه ولیر. سلیمانی. هه له بجه.
کۆیه. رانیه. قه لادی. که لار. ده ره نه دیخان. هه نه ده ران) هه یه.

هه رکه سیک ویستی نهم به ره مه چاپ بکاته وه، با په یوه ندیی بکات
به م ژمارانه وه: ٠٧٧٠١٤٨٦٢٦٣ — ٠٧٥٠٣٢٤٠١٨٠ فایبه ر
به ره می ئاینده مان له ٢٠١٨/٨/١ چاپده که یه ان شا الله هه رکه س
ویستی کرد له و خیره دا به شداربیئت په یوه ندیمان پیوه بکات.

..... پێشکەشه به

..... له گه ل پێزی زانا قه ره داغی

به رواری / / ٢٠١٨

به‌رهمه چاپکراوه‌کانی گرووی نما که ته‌نیا چوار مانگ جارک به
کوکریته‌وهی (۲۵۰۰۰) هزار دینار چاپکراون و به‌دیاری دابه‌شکراون،
توش نه‌توانی به‌شدار بیت.

۱- چون نویژ لای جگه‌ر گۆشه‌که‌ت خوشه‌ویست ده‌که‌یت؟

تیراژ: نو هزار دانه

۲- چون بالاپۆشیی لای کچه‌که‌ت خوشه‌ویست ده‌که‌یت؟

تیراژ: چوار هزار دانه

۳- بۆ ئه‌وه‌ی به‌خته‌وه‌ر بیت. تیراژ: سی هزار دانه

۴- ئازاری موسلمانان له جیهاندا. تیراژ: سی هزار دانه

۵- پیلانه‌کان دژ به ئافره‌تانی موسلمان. تیراژ: سی هزار دانه

۶- په‌روه‌رده‌ی ئیمانیی منداڵ. تیراژ: سی هزار دانه

۷- بۆڤوو تیراژ: سی هزار دانه

۸- چون پێغه‌مبه‌ر (ﷺ) لای جگه‌ر گۆشه‌که‌ت خوشه‌ویست ده‌که‌یت؟

تیراژ: سی هزار دانه

پېښه‌ګۍ

به ناوې خواي گه‌ورې مېهرېان

دروست‌کردن و پېښه‌ياندنې نه‌وه، گړنگ‌ترين خه‌مې نه‌ت‌وه زېښ‌ووه‌کانې
جېه‌انه، نه‌و نه‌ت‌وه و ميله‌تانه‌ي خه‌مې داهاتووي خويان هه‌يه و نه‌يانه‌وي
له‌په‌وپه‌وه‌ي ميژوودا رولي پېښه‌نگي بگيږن، چونک سهره‌نجام نه‌و
نه‌وه‌يه برپار له‌سهرکه‌وتن و دژپاندنې نه‌و نه‌ت‌وه‌يه ده‌دات، گړنگ‌ترين
شتيک بکرت بؤ نه‌وه‌کان، په‌روه‌ده‌کړننيکي ساغ و به‌جيته،
په‌روه‌ده‌کړننيک چاو له‌پېښه‌نگه‌کانې ميژووي بکات، بؤ نيمه‌ي
موسلمانېش گه‌وره‌ترين و جوان‌ترين پېښه‌نگيک بريتييه له‌په‌يامبه‌ري
خوا(ﷺ)، خوي گه‌وره نه‌وه‌ي لي داواکړدويږن، سهرېوورده‌ي پاك و
زېړيني نه‌و نازيزه بووه‌ته چرا روشنکه‌ره‌وه‌ي ژيانې نوممته، بويه
ناشناکردنې روله و مندالان به‌ژياننامه‌ي نه‌و په‌يامبه‌ره سهره‌ره له‌مېژدا
پيويستره له‌هه‌موو رول و سهرده‌ميکي تر.

ده‌بي به‌رانبه‌ر به‌و شه‌پوله ئيلحاد و ناره‌زووبازيزه وريا بين که
ده‌يانه‌وي نه‌وه و روله‌کانمان بکه‌نه نامانچ، ده‌يانه‌وي له‌سهر چروي
خومان مړوئيکي بيياوه‌پي بي نامانچ بيته‌دي و نه‌و تروسکاييه‌ي باوه‌ر که
هه‌مانه بکوژيته‌وه و هه‌موو شتيکمان لا نامق بيته.

پيويسته بانگخوازن و باوک و دايکاني خه‌مخور به‌ت‌نگ روله‌کانې
نوممته‌وه بن، پشتگوښان نه‌خه‌ن، به‌تاييه‌ت زانا و وتارخوټي‌زاني

مزگه و ته کان ده بی ئاراسته کانیا ن ئۆدیه ی بۆ چینی مندال و
تازه پیگه یشتوان بی، خوای گه و ره پاداشتی کاک زانا قه ره داغیی بداته وه
که له بواره دا به وه رگێزانی هه ندی نامیلکه ی بواری په روه رده کردنی
مندال خزمه تی باشی کردوه، هیوای سه رکه و تن و پاداشتی نه بپاوه مان
بۆ هه یه .

عبدالله گه رمیانی

٢٠١٨/٤/٩

پینشکی نووسەر

چۆن پینغمبەر (ﷺ) لای منداڵ خۆشه‌ویست بکه‌ین؟

۱- گامه‌یه‌ خۆشه‌ویستی سه‌روهرمان (ﷺ)!

مه‌به‌ست له‌ خۆشه‌ویستی، ته‌نیا ده‌ریزینی سه‌رزاره‌کی و هه‌ست و سۆز نییه‌، به‌لکو به‌کار و کرده‌وه‌ ده‌بی‌ت خۆشه‌ویستی بۆ سه‌روهرمان ده‌ریزین، نه‌وه‌ی نه‌و پیتی خۆشه‌ جیبه‌جی بکه‌ین، نه‌وه‌شی نه‌و پیتی ناخۆشه‌ لیتی نووریکه‌ وینه‌وه‌، تامه‌زۆر بین بۆ دیداری، خۆشه‌ویستیمان بۆی له‌ به‌ر خوا و له‌ پینا و خودا بی‌ت.

ئه‌بی‌ت خۆشه‌ویستمان (ﷺ) له‌ خۆمان مال و سامان و منداڵه‌کانمان خۆشتر بوو، له‌ فهرموده‌یه‌ کدا که ئیمامی بوخاری ده‌گێڕێته‌وه‌، سه‌روه‌رمان (ﷺ) ده‌فهرمویت: (لا یؤمن احدکم حتی اكون احب اليه من والده وولده والناس اجمعین)). قال عمر: یا رسول الله ، لانت احب الي من کل شیء إلا من نفسي ، فقال النبي صلی الله علیه وسلم: لا ، والذي نفسي بيده ، حتی اكون احب اليك من نفسك. فقال له عمر: فإنه الآن ، والله ، لانت احب الي من نفسي ، فقال النبي صلی الله علیه وسلم: الآن یا عمر، وانا: هیچ که‌ستێک له‌ ئێوه‌ باوه‌ردار نییه‌ تاوه‌کو منی خۆشتر نه‌وی له‌ دایک و باوکی و منداڵی و ته‌واوی خه‌لکی. عومەر وتی: نه‌ی په‌یامبه‌ری خوا، تو له‌ هه‌موو که‌س خۆشه‌ویستری به‌لامه‌وه‌ جگه‌ له‌ خۆم نه‌بی، په‌یامبه‌ریش فهرمووی: نه‌، سوێند به‌ خوا باوه‌ردار نی‌ت تا

له خۆت خۆشه ويستر نه يم به لاتوه. عومەر وتی: ئیستا سویتد به خوا
له خۆم خۆشه ويستری به لاموه، په یامبه ریش فهرمووی: ئیستا باوه پدای
نه ی عومەر.

له فهرموده به کدا که ئیمامی بوخاری بۆمان ده گپرتسه وه:
پتفه مبه (ﷺ) فهرمووی: هیچ کهستان باوه پتان دانامه زړیت هتا منی له
خوی و مال و مندالی خۆشتر نه ویت، ئیمامی عومەر فهرمووی: نه ی
پتفه مبه ری خوا تۆم له هه موو شتیک خۆشتر ده ویت ته نیا له خودی خۆم
زیاتر نه بی، پتفه مبه (ﷺ) فهرمووی: نه خیر، سویتد به زاته ی که
گیانی منی به ده سته هتا له خودی خۆت منت خۆشتر نه ویت "ئیمامی
عومەر پتی فهرموو: ئیستا تۆم له خودی خۆم خۆشتر ده ویت،
پتفه مبه (ﷺ) فهرمووی: ئیستا ته واوه نه ی عومەر.

٢- بۆچی پتفه مبه (ﷺ) مان خوش بویت؟

١- له بهر نه وه ی خۆشه ويستی سه ره رمان له بناغه ی ئایینه که مانه،
باوه پی هیچ کهس دانامه زړیت هتا پتفه مبه (ﷺ) ی خوش نه ویت.
له زلاریک له نایه ته کانی قورئانی پیروژدا خۆشه ويستی
پتفه مبه (ﷺ) هاوتاکراوه به خۆشه ويستی په ره ردگار، بۆ نمونه له م
نایه ته دا فهرموویه تی:

﴿ قُلْ إِنْ كَانَتْ آبَاؤُكُمْ وَابْنَاؤُكُمْ وَإِخْوَانُكُمْ وَأَزْوَاجُكُمْ
وَعَشِيرَتُكُمْ وَأَمْوَالٌ اقْتَرَفْتُمُوهَا وَبِغَارَةٌ تَحْشَوْنَ كَسَادَهَا وَمَسْكَنٌ
تَرْضَوْنَهَا أَحَبَّ إِلَيْكُمْ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَجِهَادٍ فِي سَبِيلِهِ فَتَرَبَّصُوا حَتَّى
يَأْتِيَ اللَّهُ بِأَمْرٍ، وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ٥١ ﴾ (النوبة)

واتا: نهی موحه ممد (ﷺ) بلی نه گهر باوکانتان و کورانتان و برابانتان و هاوسه رانتان و خرم و عه شره تان و مال و دلاوی یه ک (به زه حمه ت) په یداتان کردووه و بازگانیه که ده ترسن بره وی نه بی (بی بازار بی) و خانوو به ره یه که پی ی پازین خوشه ویست تره لاتان له خواو پیغه مبه ره کی و تیکوشان له ریگه که یدا نه وه چاوه پوان بکن هه تا خوا فه رمان (و توله ی خوی دینی (بوتان) وه خوا پینموونی که سانی تیپه له سنوور ناکات.

ب- له بهر نه وه ی خوشه ویستی خوایه که سویندی به زیان و ته منه ی خوار دووه و فه رمویه تی: ﴿لَقَدْ كَرِهَ اللَّهُ لِي أَنْ كُنتُ لِزِينَةِ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ (الحج)، واتا: سویند به ته من و زیانی تو (نهی موحه ممد ﷺ) به راستی نه وانه له سه ره خوشی خویاندا سه رگه ردانن.

له چه ند نایه تیکی قورنانی پیریزدا ناوی پیغه مبه ره (ﷺ) راسته و خو به دوا ی ناوی په روه ردگاردا هاتووه، له شایه توومان و له بانگیشدا که له شه و و ریژدا پینج جار بانگ نه دریت.

له نویژدا له کاتی خویندنی ته حیاتدا که واجب کراوه له ته حیاتدا شایه تی و سه لوات بدریت له دیداری .. نه مه چ فه زلکی گه وره یه ؟.

ج- له بهر نه وه ی خوشه ویستی په روه ردگار له شه وی میعراجدا، له هه موو سوستکراوه کانی تر زیاتر ریژی لیگرت و نزیکی کرده وه له خوی، ته نانه ت له جویره نیلش (علیه السلام).

پیغمبر (ﷺ) هه ندىك تايبه ته ندىي پي دراوه كه به كهسى تر نه دراوه، له وانه: وه سيله، كه وسهر، مه قامى مه حمود، بۆيه سروشتيه كه نيتم پهره ردگارمان خوش ده ويست، ده بى خوشه ويستى نه ويشمان خوش بويت.

د- خوشه ويستى سه ره درمان (ﷺ): ناسانكارىيت بۆ ده كات كه شوين سووننه ته كانى بگه ويت، گوپرايه لى فرمانه كانى بگه يت، دوريكه ويته وه له وانهى قه ده غه ي كردوون، به ره دجامى نه مهش ده بيته هوى سه ركه وتنى دنيا و دوا پۆژ.

ه- له بهر نه وهى پهره ردگار هه ليباردرووه له ناو گزى نه وهى ئادهم بۆ گه ياندنى په يامى مهن و پيرى نىسلام، ته نيا پهره ردگار خوى ده زانى كى شياوى نه وه يه نه و په يامه مه زنه بگه يه نيت، بۆيه پيوسته په يامبه رى هه لېژىردراومان زياتر له هه موو خه لكىي خوشتر بويت.

ه- له بهر نه وهى پيشه وای مرقايه تىي تاكه پيغه مبه ره له پۆژى دواييدا شه فاعهت ده كات بۆ ئوممهت و له لايهن پهره ردگار وه وه لام ده دريته وه، له صه حيجى موسليما هاتووه: "لِكُلِّ نَبِيٍّ دَعْوَةٌ مُسْتَجَابَةٌ، فَتَعَجَّلْ كُلُّ نَبِيٍّ دَعْوَتَهُ، وَإِنِّي اخْتَبَأْتُ دَعْوَتِي شَفَاعَةً لِّأُمَّتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ، فَهِيَ نَائِلَةٌ إِنْ شَاءَ اللَّهُ، مِنْ مَّاتَ مِنْ أُمَّتِي لَا يُشْرِكُ بِاللَّهِ شَيْئًا"

واتا: هه موو پيغه مبه رىك نزايه كى هه بووه كه گيرابووه، هه موو پيغه مبه ران په له يان كرد و له دنيا دا نه و دوعايه يان كرد، به لام من نه و دوعايه م هه لگرت بۆ قيامهت. پشتيوان به خواى گه وره به ديديت و

چینه جن ده بیت بڼ هر که سنی له نوممه ته که م بمری و به هیج شتیک
 هاویه شیی بڼ خوا ی گوره بریار نه دایی.
 پیغه مبه ر (ﷺ) له پږنی قیامه تدا نه فرمویت: "خوابه نوممه ته که م
 ، خوابه نوممه ته که م".

و- له بهر نه وه ی تامه زږی بینینی نیمه ی کردووه، کاتیک له ناو
 هاوه له کانیدا بووه گریاوه، هاوه لان پرسیان کردووه له هڅکاری گریانی.
 نه ویش فرمویه تی: "تامه زږی دیداری براکام ده که م"، نه وانیښ پټیان
 وتووه: که ټایه نیمه برات نین؟ نه ویش فرموی: "نه خیر، براکام نه وانه ن
 باوه ریان به من هیناوه و منیان نه بینووه".

ز- هر که سیکت خوشبویت له قیامه تدا له گه ل نه ودا ده بیت، بویه
 نه گه ر پیغه مبه ر (ﷺ) مان خوشبویت، نه و له فیرده وس ده بینه هاوستی،
 له فرموده یه کدا نه نه سی کوپی مالیک ده یگتیرته وه که پیایوکی
 ده شته کی هاته لای پیغه مبه ر (ﷺ) وتی: که ی قیامه ت دیت؟
 په یامبه ر (ﷺ) فرموی: "وما أعددت لها؟ قال حب الله ورسوله. قال
 "فإنك مع من أحببت"

ولتا: نه ی په یامبه ر که ی قیامه ت دیت؟. په یامبه ریش فرموی: "چیت
 بڼ قیامه ت ناماده کردووه؟ ده شته کییه که وتی: خوشه ویستی خوا و
 پیغه مبه ر. پیغه مبه ر (ﷺ) فرموی: نو له گه ل نه و که سی که
 خوشنده ویت.

و- په روږدگاری دروستکاری موقوفه‌کان زاناتره به دروستکاره‌ګۍ،
 بڼه له وه سفیدانه فهرمویت: ﴿وَأَنَّكَ لَمَلَّ خُلُقٍ عَظِيمٍ ۝﴾ (القم)

واتا: به پاستی تو له سهر په وشت و خویه‌ګۍ نیجگار به‌رز و ګوره‌یت.
 له ښه‌تینګۍ ترډانه فهرمویت:

﴿لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِّنْ أَنفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ حَرِيصٌ
 عَلَيْكُمْ بِالْمُؤْمِنِينَ رَءُوفٌ رَّحِيمٌ ۝﴾ (التوبة)

واتا: سویتد به خوا به پاستی بڼان هاتووه پیغه‌مبه‌رتک له خڼان
 قورس و ګرانه به لایه‌وه ناپه‌ه‌تی و ناخوښی نیوه نقد سووره
 له سهر (پاوه‌په‌تینان) تان بق بېواداران دلسقز و میهره‌بانه.

پیغه‌مبه‌ر (ﷺ) له باره‌ی خویه‌وه فهرمویه‌تی: "خوای په روږدگار به
 باشتړین شتوه په‌روږده‌ی کړېوم".

له باره‌ی ټاکار و په‌وشته جوانه‌ګانیه‌وه به نمونه هینراوه‌ته‌وه،
 هرکه‌سې بینیبیتۍ باوه‌پدار بیت یان بیباوه‌پ، نه‌وه متمانه‌ی پیکردېوه،
 به‌ر له‌وه‌شی بیته پیغه‌مبه‌ر (ﷺ) نازناوی "الصادق‌الأمین" ی ه‌بوه،
 بڼه شیاوی خوښه‌و‌ستیبه!

ح- خوای په روږدگار به نوږد و پووناکۍ وه‌سفی کړېوه که له ناو
 تاریکۍ و ګومړایی دهرمان ده‌کات و پټنماییان ده‌کات بق نه‌و‌کاره
 جوانانه‌ی که بق دین و دنیا‌مان باشن، په روږدگار ده‌فهرمویت:

﴿لَقَدْ جَاءَكُمْ مِنَ اللَّهِ نُورٌ وَكِتَابٌ مُبِينٌ ۝﴾ (المائدة)

ولتا: بېنگومان بۆتان هاتووه له لايهن خودلووه پووناكى په كى گه وړه و
نامه به كى پوون كړه ووه.

دپاره تاييښى ئيسلام وا به تاسانى به نيمه نه گه يشتووه، به لكو به
له زلى خواى گه وړه و ه و ل و جيهاد و شه و نغونى پتفه مېر (ﷺ) پېمان
كه يشتووه سهره پاي نه وى كه بېباوه پان به چه ندين شتووه ويستويانه
پنگى لى بكن، جارئك نه يان ه يشتووه بانگه واز بكات و جاريكى تر مالى
نيا و نافرته و سرگه وړه بيان خستوته به رده مى بى واز هيتانى، نه وىش
به نه بو تالېبى مامى فهرمووه:

"نه گه ر خور بخه نه لاي راستم و مانگ بخه نه لاي چه يم، بى نه وى واز
له م كار به پېتم واز ناهيتم".

پاشان تازارى جه سته ي و دهر وونيان دا، له تائيف هر چى منال و
هرزه كار مه بو هانياندا نژى و به ربارانيان كرد، هه تا خوښ به قاچى
پېرژيدا هاته خواره ووه، پاشان له شيوى نه بو تالېب گه مارويان خسته
سهرى و پاشان له شه پى ئو خوددا دانى پېرژى شكتنرا، له شه پى
خنده ق له برسا به ردى به ست به سكيه ووه، به لام هر وازى نه هيتا
تاوه كو په يامى پېرژى ئيسلامى گه ياند.

ز- خو شه ويستى نه و، نه و كاته خو شمالان ده كات كه له سهر
هه وى كه وسهر ده پيښن و به ده ستي موباره كى ناوى كه وسهر مان
نه دلتى، كه دواى تو شكرى نه و تاوه هر گيز تينوت ناييت.

ح- له بهر نه وهی پیغه مبهړ کړتا خشتی قه لای پیغه مبهړانه که به ماتنی نه، نه و خشته دانراوه قه لاگی پی ته واو کړا، له صه حی موسلیم و بوخارییدا ماتووه، که نه بو هوره یوه ده گپ یته وه پیغه مبهړ (ﷺ) فرمویه تی: "إِنَّ مَثَلِي وَمَثَلَ الْأَنْبِيَاءِ مِنْ قَبْلِي كَمَثَلِ رَجُلٍ بَنَى بَيْتًا فَأَحْسَنَهُ وَأَجْمَلَهُ، إِلَّا مَوْضِعَ لَبَنَةٍ مِنْ زَاوِيَةٍ، فَعَمَلَ النَّاسُ يَطُوفُونَ بِهِ، وَيَعْجَبُونَ لَهُ، وَيَقُولُونَ: هَذَا وَضِعَتْ هَذِهِ اللَّبَنَةُ؟ قَالَ: فَأَنَا اللَّبَنَةُ. وَأَنَا خَاتَمُ النَّبِيِّينَ"

واتا: نمونه ی من و پیغه مبهړانی پیش خوم وه که نه وه یه که پیاوړتیا خانویه کی بؤ دروست کرابیت و شوینی خشتیکی لی مابیته وه و خه لکی بین سهیری بکه ن و بلین خوزگه نه و خشته له ویدا دابنرایه، من نه و خشته م و کړتا پیغه مبهړم.

بؤچی نه و باشتیرین پیشه نکه ؟

ا- له بهر نه وهی خوا ی په روه ردگار زانایه به نیمه و به ویش-

له قورثانی پیروزدا له باره یه وه نه فرمویت:

﴿لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِمَن كَانَ يَرْجُوا اللَّهَ وَالْيَوْمَ
الْآخِرَ وَذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا ۝﴾ (الأحزاب)

واتا: سویتد به خوا به راستی له پیغه مبهړی خوا دا (ﷺ) بؤ نیتوه ه به سه رمه شقی و پیشه وایه تی چاک بؤ که سی به هیوا ی خوا و (پادا شتی) بؤ نکه نواییه وه نؤر یادی خوا ده کات.

هیچ کس به قه‌دهر په‌روه‌ردگاری قه‌دری پیغه‌مبه‌ر (مَیَل) نازانی و
 وه‌کو نه و نایناسی قه‌دری نه و زلده‌گوده‌یه لای په‌روه‌ردگار.
 په‌روه‌ردگار ده‌یزانی که نایینی نیسلام که سیکي پتیویسته بیگ‌ینی و
 به کار و کرده‌وه‌ش به‌رجه‌سته‌ی بکات له زیانی پوزانه‌یدا، تا بیتنه
 پیتشه‌نگ بۆ خه‌لکی، بۆیه خوای په‌روه‌ردگار پیتشه‌وای مرقفایه‌تیی نارد و
 نه‌ویش نایینی نیسلامی به‌گشتیی له خویدا به‌رجه‌سته‌کرد، بۆیه نه و
 باشت‌رینی پیتشه‌نگی مرقفایه‌تیه.

نه و هه‌لبژاردی ناو مرقفه‌کانه، هه‌لبژاردی ناو پیغه‌مبه‌ران و
 نیردراوه‌کانه، له ناو پیغه‌مبه‌رانیشدا ئولوله‌زم جیا‌کراونه‌ته‌وه که پینچ
 پیغه‌مبه‌رن، نه‌م سه‌رداری نه و چوار پیغه‌مبه‌ره‌شه.

پاشان هه‌لبژاردی کوی نه‌وه‌ی ناده‌میزاده و خوای په‌روه‌ردگار
 سینیه‌ی پاک‌کرده‌وه و ناوی به‌رز و بلند کرد، پاشان قورساییه سه‌ر شانی
 لابرده‌له هه‌موو به‌وییه‌که‌وه پاک‌یک‌کرده‌وه.

پاک‌ی کرده‌وه له به‌وی عه‌قل و زیری و هه‌شباریه‌وه: ﴿مَا صَلَّ
 صَاحِبُكَ وَمَا عَوَّى ۝﴾ (النجم).

سینگ‌ی پیرمزدی پاک‌کرده‌وه: ﴿أَلَمْ تَشْرَحْ لَكَ صَدْرَكَ ۝﴾ (الشرح).

دلی پاک‌کرده‌وه: ﴿مَا كَذَبَ الْفُؤَادُ مَا رَأَى ۝﴾ (النجم).

ناوی پاک و به‌رز و بلند کرد: ﴿وَرَفَعْنَا لَكَ ذِكْرَكَ ۝﴾ (الشرح).

کاره‌کرده‌وه‌کانه‌ی پاک‌کرده‌وه: ﴿عَلَّمَهُ شَدِيدُ الْقُوَى ۝﴾ (النجم).

حیلم و سۆزۆ به زه‌یی پێیه‌خه‌شی: ﴿يَا مُؤْمِنِينَ رَوْفٌ رَّحِيمٌ ۝﴾
(التوبة).

خوای په‌روه‌ردگار کردیه‌ نمونه‌ی بالا: ﴿وَإِنَّكَ لَمَلِكٌ خَلْقٍ عَظِيمٍ ۝﴾
(القلم).

په‌روه‌ردگار سه‌لاواتی له‌ دیداری داوه‌، تکه‌کاری رۆژی ناره‌حه‌تی
قیامه‌ته‌، په‌یامبه‌ری کۆتا نایینی خوای په‌روه‌ردگار، خاوه‌نی مه‌قامی
مه‌حموده‌ که‌ له‌ ناو کۆی پێغه‌مبه‌راندا ته‌نیا به‌ ئه‌و دراوه‌.

خوای په‌روه‌ردگار ده‌فه‌رمویت:

﴿وَمِنَ اللَّيْلِ فَتَهَجَّدْ بِهِ نَافِلَةً لَّكَ عَسَىٰ أَن يَمْسُكَ رَبُّكَ مَقَامًا
مَّحْمُودًا ۝﴾ (الإسراء).

واتا: ئه‌ی موحه‌مه‌د(ﷺ) له‌ به‌شیکێ شه‌ودا مه‌سته‌ شه‌ونویژ بکه‌ به‌
قورئان خویندن تێیدا ئه‌وه‌ زیاده‌ نوێژی تاییه‌ت به‌تۆیه‌ ئومیده‌وار به‌
په‌روه‌ردگار تبه‌گه‌یه‌نێته‌ پله‌ و جێگایه‌کی په‌سه‌ند کراو.
پێغه‌مبه‌ر(ﷺ) له‌فه‌رموده‌یه‌ کدا که‌ موسلیم بۆمان ده‌گێڕێته‌وه‌
ده‌فه‌رمویت:

«أَنَا سَيِّدُ وَلَدِ آدَمَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، وَأَوَّلُ مَنْ يَنْشَقُّ عَنْهُ الْقَبْرُ، وَأَوَّلُ شَافِعٍ
وَأَوَّلُ مُشْفَعٍ»

واتا: من گه‌وره‌ی نه‌وه‌ی ئاده‌مم له‌ رۆژی قیامه‌تدا، یه‌که‌مین که‌ سه‌تیکم
له‌ قه‌بر بێمه‌ ده‌ره‌و یه‌که‌م تکه‌کار و یه‌که‌م تکه‌ قبولکراوینکم.

ب- له بهر نه وې نه و نیمامی سرجه م پیغه مبه رانه، له شوی مهراجدا له مزگوتی نه قصا نیمامه تیی بز سرجه م پیغه مبه ران کرد، نه ی نابیت نیمه ش بیکه یه پیغه و او سرمه شلی خرقمان.

ج- له بهر نه وې نه و زل و پله و پایه و مقامی له ه موو پیغه مبه ران به رزتره، له فرموده یه کدا که نه بو هوره یره ده گپیژته وه ده فرموت: "فضلت علی الانبیاء بست، أعطیت جوامع الکلم ونصرت بالرعب وأحلت لی الغنائم وجعلت لی الأرض مسجدا وطهورا وأرسلت لی الخلق كافة وختم بی النبیون"، واتا: به شش شت نه و زل و پله م درلوه به سر کوی پیغه مبه راندا، زمان پاروی له گه "جوامع کلم"

(مه به ست نه و یه فرموده یه یه یه ښیژکه که چی به ده لاپره شهره ی ته و او نابیت)، ترسم خراوه ته دلی دوزمه کان به زیندوی و به مردوی لیم ده ترسن، ده سته کوتی جه نگم بز حه لال کراوه، زه ویم ه مووی بز کراوه به مزگوت، نیردراوم بز سرجه م خه لکی، بوومه نه کزتا پیغه مبه ر.

د- خوی گه وړه پاراستویه تی، هه میغه پینمونی کړیوه، خوی په وړه ردگار له باره یه وه فرمویه تی: ﴿وَمَا يَطِقُ عَنِ الْهَوَىٰ﴾ (النجم). واتا: له ناره زوی خوی وه قسه ناکات.

ه- له بهر نه وې پیغه مبه ر (ﷺ) ه وړه ک نیمه مرقه بووه، برسی و تینو تیر و دلخړش و دلته نگ بووه، چو و ته بازار و دلووی گرتیوه، نه خورش بووه و چاکبوتی وه، زنی میناوه و منالی بووه و منالی مریوه،

ژنی مردووه، نیشته‌جی بووه و کوچی کردووه، له‌به‌ر نه‌وه نه‌و
 پیغه‌مبه‌ره (ﷺ) ژبانی وه‌کو کتیبیکی تاوه‌لا وایه نه‌توانی له‌هه‌موو بوار
 و لایه‌نیک ژبانوه چاری لَ بکه‌یت و بیکه‌یته پیشه‌نگی خوت.

نمونه‌ی هه‌ره بالایه له‌بارهی خیزان و ژبانی هاوبه‌شه‌وه، له‌ناکار و
 مامه‌له‌کانی له‌گه‌ل منالان و خزمانی له‌ناو کومه‌لگه‌ی نیسلا‌مییدا،
 پیشه‌نگه له‌کاری بانگه‌واز و نارامگری له‌سه‌ری، نوور و پووناکیی
 ژبانمانه.

و- له‌به‌ر نه‌وه‌ی پیغه‌مبه‌ره (ﷺ) پیشه‌نگمانه له‌هه‌لسوکه‌وتی جوانی
 له‌گه‌ل هاوه‌لان، له‌کاتی دیار نه‌بوونی هه‌ر یه‌کیکیان هه‌والی ده‌پرسین، له
 حالانی ده‌پرسییه‌وه، چاوپۆشیی له‌هه‌له و که‌م و کورتیی ده‌کردن،
 هانی نه‌دان له‌سه‌ر کاره‌ چاکه‌کانیان، به‌سۆز و به‌زه‌یی بوو له‌گه‌ل
 هه‌زاره‌کانیان، جوان مامه‌له‌ی ده‌کرد له‌گه‌ل منداله‌کان، له‌نه‌زانی و
 نه‌فامیی ده‌ریده‌هیتان و فیزی ده‌کردن.

بۆچی پیغه‌مبه‌ره (ﷺ) خۆشه‌ویست بکه‌ین لای منداله‌کانمان؟

۱- چونکه سه‌ره‌تای گه‌شه‌ی منداڵ باشت‌ترین کاته بق پێگه‌یاندنی
 که‌سایه‌تی، نه‌گه‌ر نێمه‌ بمانه‌وێت مناله‌کانمان په‌روه‌رده‌یه‌کی موسلمانانه
 بکه‌ین، پتویسته له‌سه‌ره‌تاوه‌ خوای په‌روه‌ردگارو پیغه‌مبه‌ره (ﷺ) ی لا
 خۆشه‌ویست بکه‌ین، کاتی‌ک پێداگری نه‌کات بق رازی‌کردنی دایک و باوکی
 گوێزاییه‌ل و ئاسان ملکه‌چ نه‌بی.

ب- له‌بەر ئه‌وه‌ی منداڵ هه‌ر له‌ منداڵیه‌وه له‌سه‌ر ئه‌و خۆشه‌ویستیه‌ پاهات. ئه‌وا که گه‌وره‌ بوو ئه‌و خۆشه‌ویستیه‌ قبول ده‌کات، به‌ پێچه‌وانه‌شه‌وه پلسته‌ که‌سی به‌ منداڵیه‌ی رانه‌ات له‌سه‌ر خۆشه‌ویستیه‌، ئه‌وه له‌ گه‌وره‌بووندا په‌روه‌رده‌کرنی قورس ده‌بێت.

ج- له‌بەر ئه‌وه‌ی منداڵه‌کانمان نه‌گه‌ر پێغه‌مبه‌ر (ﷺ) بیان خۆش نه‌وێت، ئه‌وا شوێن رێبازه‌کی ناکه‌ون چه‌نده هه‌ولیش بده‌ین له‌گه‌لیاندا.

د- له‌بەر ئه‌وه‌ی خۆشه‌ویستیه‌ی په‌یامبه‌ر له‌ نۆز لایه‌نی زیانمان به‌خێرو به‌ره‌کات ده‌گه‌ڕێته‌وه بۆمان، ئه‌وه‌ش ئه‌و خۆزگیه که هه‌ر لایه‌ک و باوکی ده‌بخوێت.

ه- له‌بەر ئه‌وه‌ی په‌روه‌ریگار له‌ قورئانی پی‌وژدا فه‌رمویه‌تی:

﴿ قُرْآنَ كُنْتَ تُحْيِيْنَ مَعَهُ فَنَلِيْمٌ بِحَيْثُ مَعَهُ وَنَعِيْزٌ لِّكَ دُوْنَكَ وَنَعَهُ عَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ۝﴾ (آل عمران).

واتا: ئه‌ی موحه‌مه‌د (ﷺ) بلی: ئه‌گه‌ر ئێوه‌ خواتان خۆش ده‌وێت که‌واته‌ نوای من بکه‌ون تا خواش ئێوه‌ی خۆش بوێت وه له‌ گونا‌هه‌کانمان خۆش بێت وه خوا لێخۆشبووی میه‌ره‌بانه‌.

مرۆڤ به‌ خۆشه‌ویستیه‌ی پێغه‌مبه‌ر (ﷺ)، خۆشه‌ویستیه‌ی خوا ی گه‌وره‌ به‌ده‌ست ده‌هێنێ له‌ دنیاو دۆلۆژدا.

و - له‌بەر ئه‌وه‌ی به‌هه‌شت بۆ ئه‌وانه‌یه که پێغه‌مبه‌ر (ﷺ) بیان خۆش ده‌وێت و گوێزایه‌لیی ده‌کهن، له‌ فه‌رموده‌یه‌کدا که ئیمامی بوخاریی گه‌نێلویه‌تی‌وه ده‌فه‌رموێت :

عن أبي هريرة أن رسول الله (ﷺ) قال : "كُلُّ أُمَّتِي يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ إِلَّا
 مِنْ أَبِي ، قَالُوا : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، وَمَنْ أَبِي ؟ قَالَ : مَنْ أَطَاعَنِي دَخَلَ الْجَنَّةَ
 ، وَمَنْ عَصَانِي فَقَدْ أَبِي " .

واتا: هه موو که سیکی نوممه ته که م ده چیتته به هه شته وه نه نیا نه وه
 نه بی که خوی نایه وی، وتیان: نه ی په یامبه ری خوا نه وه کتیه که
 نایه وی؟ فه رموی: هه که سی گوپراه لیم بکات ده چیتته به هه شته وه،
 نه وه ی سه ریچیم بکات نه وه په که نایه وی.

نایه دایک و باوک خوزگه ده خوازن دوی خوشه ویستی په روه رنکار و
 لیخوش بوونی بچنه به هه شته وه؟

ز- له بهر منداله کانمان نه و سپارده یه ی خوی گه وره ن که ده بیت
 ناگاداریان بین، له رژی قیامه تدا خوی گه وره لیپرسینه وه له باوک
 ده کات له سه ر منداله کانی، بهر له وه ی لیپرسینه وه بکرت له مندال له
 باوانی، ثین قهیم ده فه رمویت هه که سی منداله که ی پشتگوی بخت له
 فیرکردنی هه رشتیک سوودی پی بگه ینی، نه وه نامانجه که ی خراپ و
 ناشیرین کردوه. زږبه ی منداله کان به هوی پشتگوی خستنیانه وه له لایه ن
 دایک و باوکیانه وه که فیری فه رمانی ناین و سووننه ته کانیان ناگه ن،
 به مندالی له کیسیان ده چیت و که گه وره بوون هیچ ناموزگاریه ک
 سوودی نابی.

چۇن مندالەكانمان فېرى خوشەويستىي پىنغەمبەر(ﷺ) بىكەين؟

يەكەم: پىنشەنگى چاگەكار

ئەبىت دايك و باوك بزانن، كە مندال وەكو ئامىرى پادار وايە، شتەكانى دەروويەرى وەردەگىت، ئەگەر دايك و باوك بەپاستى پىنغەمبەريان خوش بويت، ئەوا مندالەكە زۆر بەسروشنى ئەو خوشەويستىيە وەردەگىت، بى ئەوئى دايك و باوك ھەولكى ئەوتوى لەگەل بەدەن، چونكە مندال ئەو خوشەويستىيە لە چاوەكانيان دەبينى، لە سۆزى قسەكانيان كاتىك باسى دەكەن، لە زۆرى سەلاواتدان لەسەرى، بۇ تامەزۆرى گەشتن بە دىدارى و ھەمىشە دەلتىن ھەزمان لە فلانە شتە لەبەر ئەوئى پىنغەمبەر(ﷺ) ھەزى لىي بوو، ئەو كارە دەكەين لەبەر ئەوئى ئەو ھەزى پىكروو، فلانە كار ناكەين لەبەر ئەوئى ئەو قەدەغەي كىروو، ئىمە ئەم كارانە دەكەين خىواي پەروەردگار پازى دەكەين و بەھىواي گەشتىن بە پىنغەمبەر لەبەھشتدا، بەو جۆرە مندالەكەت بەھوى ئەوئى تۆ بوويتە پىنشەنگى چاك بۆي شىلەي خوشەويستىي پىنغەمبەر نۆش دەكات، كە پىنشەنگ بوون ئاسانترىن و كورتىرىن پىنگەي پەروەردەكەنە.

موھەد قوتىب دەلىت: زۆر ئاسانە كىتەيك بنووسى لەسەر پەروەردەي مندال، ياخود پرۆگرامىك دابىتت، بەلام ئەو كىتەب و پرۆگرامە ھەرتەنیا نووسىنىكى سەر كاغەزە، ھەتتا ئەبىتە ئاكار و ھەلسوكەتى كەسك، ئەو كەس بە ھەلسوكەت و خوورەوشنى بەرجەستەي بكات، ئەوكاتە دەبىتە كىتەب و پرۆگرام.

زرد ناسرووشتيه تو داوای کاریک له مندا له کهت بکیت خوت نه توانی
سیکه ی.

نابیت نیمه شتیکیان پی بلین خومان پیچه وانه کی بکین،
به روه دگار له باره وه له رمویه تی:

﴿ أَتَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبِرِّ وَتَنْسَوْنَ أَنْفُسَكُمْ وَأَنْتُمْ لَا تَكُونُونَ مِنَ الْقَائِلِينَ ﴾

واتا: نایا فه رمان به سه رخه لکیدا ده دن به چاکه؟ وه خوتان
فه راموش ده کن (له گه ل نه مه شدا) که ئیه ده وری
په پاره که (ته ورات) ده که نه وه ده ی نایا ژیر نابن و تی ناگن؟
له نایه تنکی تر دا ده فه رموت:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لِمَ تَقُولُونَ مَا لَا تَفْعَلُونَ ﴿٥﴾ كَبُرَ مَقْتًا
عِنْدَ اللَّهِ أَنْ تَقُولُوا مَا لَا تَفْعَلُونَ ﴿٦﴾﴾ (الصف).

واتا: نهی نهوانه‌ی که بهواتان هیتاوه بۆچی نه‌وه‌ی نه‌یلین نه‌نجامی
ناده‌ن. نلده مایه‌ی پق و توپه‌یی به لای خوا که قسه‌یه‌ک بلین کرده‌وه‌ی
بی‌ناکه‌ن.

دووم: له همر تمه نیکلدا به شیوازی گونجاو مامه نهی له گه لېدا بکه

۱- قوناغی دوی له دایک بوون تا تمه منی دوو سالی.

له م تمه نه دا که سی پشه نگ نه توانیت باشتړین پړل بینیت، کاتیک منداډل نه بیستی دایک و باوکی سه لاوات نه دهن له سر پیغه مبر (ﷺ) کاتیک ناوی ده بن یان که سیک ناوی ده بات، یاخود پړانی هه بنی که سه لاوات نه دهن، به م شیوه هر به مندالی پادیت له سر خوشه ویستی پیغه مبر (ﷺ)، نه م خوشه ویستی به گوره ده بیت له گه لېدا.

یاخود نه و سرودانه ی که بۆ پیغه مبر و تراون بوی لیږدیت.

ب- تمه منی سی بۆ شمش سالی،

منداډل له م تمه نه دا زور خه ز به بیستی چیرک دکات، بویه چیرکی زیانی پیغه مبر (ﷺ) به ساده می باس بکه بوی، که نه و په یامبره خوی گوره ناردی تاوه کو نیمه پینموونی بکات، پښکای چاکه مان پس بناسین، له خراب کاری دورمان بخاته وه، نه وهی کار و کرده وهی چاک بکات نه و نه چیت به هه شت، نه وهی کاری خراب بکات نه چیت نه زده خوه، له باره ی عبدالله باوکی و خاتو نامینه ی دایکی به وه قسه ی بۆ بکه، باسی له دایک بوونی و باسی چوونی بۆ لای دایه نه که ی بۆ بکه خاتو حه لیمه و بوی باس بکه که به هه تیوی گوره بو.

له م قزماغه ته مه نيدا گرنگه فرموده ی بلو باس بکهیت و گفتوگویی
له گهل بکې له سره فرموده که و شه وې شه وې لیسې ټیناګات بڼې
پوونېکته وه.

واباشه هه فتانه فرموده یه کی کورت له بهر بکات له گهل ماناکې،
نمونه ی شم فرمودانه:

من قال (لا إله إلا الله دخل الجنة)، وانا: هرکه سیّ بلی لا إله إلا الله
نه چیتته به هه شته وه.

(إن الله جميل يحب الجمال)، وانا: خوای په روهدگار جوانه و
جوانیشی خوش ده ویت.

(إن الله يحب إذا عمل أحدكم عملا أن يتقنه)، وانا: خوای گوره حاز
ده کات هرکه سینکتان کاریکی کرد به جوانی نه نجامی بدات.

(خيرکم من تعلم القرآن وعلمه)، وانا: باشترینتان شه و که سه به که
قورئان فیژ ده بیت و خه لکیش فیژ ده کات.

(إمطة الأذى عن الطريق صدقة)، وانا: لابرډنی ناړه حه تیی له سره
رنگا چاکه یه.

(لايدخل الجنة نام)، وانا: قسه هینه و قسه بهر ناچیتته به هه شت.
(من لم يشكر الناس لم يشكر الله)، وانا: شه وې سوپاسی خه لکی
نه کات، سوپاسی خوای گوره ش ناکات.

(ليس منا من لم يرحم صغيرنا ويوقر كبيرنا)، وانا: نه و که سه له
قیمه نییه که به سۆز نه بیت به رامبه ره به چوکه کانغان و ریز له گوره کانغان
نه گریخت.

(المسلم من سلم المسلمون من لسانه ويده)، وانا: موسلمان نه و
که سه به که موسلمانان له زمان و دهستی پارێزراوین.

(الكلمة الطيبة صدقة)، وانا: قسه ی باش چاکه به.

(لاتفضب ولك الجنة)، وانا: توپه مه به به هشت بق تۆیه.

(تبسمك لي وجه أخيك صدقة)، وانا: زه رده خه نه کردنت به پوهی
برا که ندا چاکه به.

(الراحمون يرحمهم الرحمن)، وانا: که سانی به سۆزو میهره بان، خوای
گوره به پهم ده بیت به رامبه ریان.

(من حسن إسلام المرء تركه ما لا يعنيه)، وانا: له ره وشت جوانیی
مرۆڵی موسلمان، نه وه به واز له کاری بهیئێ که په یوه ندیی به وه وه نییه.

(خير الناس أنفعه للناس)، وانا: چاکترینی خه لکیی نه و که سه به که
سودی بق خه لکیی هه بیت.

(الدين النصيحة)، وانا: ئایین ئامۆزگارییه.

(الجنة تحت أقدام الأمهات)، وانا: به هشت له ژیر پیتی دایکاندایه.

(تهابوا تصابوا)، وانا: بیاریی بیه خهشن به یه کتر، لای یه کتر
خۆشه ریست ده بن.

(التائب من الذنب كمن لا ذنب له)، واتا: ئەو كەسەى لەتاوان پەشيمان دەبێت، وەك ئەوەى كە تاوانى نەكردبێت.

(جعلت قرة عيني في الصلاة)، واتا: نورى چاوەكانم لە نوێژدايه.

(الحياء من الإيمان)، واتا: شەرم و شەكۆ لە ئيمانەوہيه.

(آية المنافق ثلاث، إذا حدث كذب وإذا وعد أخلف وإذا أوتى من خان)،

واتا: نیشانەى كەسى دووپۆسى شتە، قەسە بكات و درۆ بكات، پەيمان بدات و نەبیاتەسەر، سپاردەى لادابنێى ناپاكیى لى بكات.

ج- قۇناغى نىوان ھەوت بۆ دە سال.

لەم قۇناغەدا باسى ھەلۆیستى پێغەمبەر(ﷺ)ى بکە بەرامبەر بە منداڵ، خۆشەویستى بەرامبەر بە منداڵ، سۆزى بۆيان، پێزى لە منداڵ، یارى و گەمەکردنى لەگەڵیان، زۆر شتى تریش ھەیه كە بۆى باس بکەیت، ئەگەر منداڵەكە كچ بوو، ئەوا ئەوانەى بۆ باس بکە كە لە گەڵ كچدا بوو، بە پێچەوانەشەو، ئەوە بزانی كە چیرۆك کاریگەرى زۆر لەسەر منداڵ دروست دەكات، ئەو ھەستە لای منداڵ دروست دەكات كە لاسای پالەوانى نێو چیرۆكەكە بكات.

۱. یاسی پیغمبر (ﷺ) ی بؤ بکه که جهون یاری کردوو له کمین
 حصه و حسینی که جزای.

• له فرموده که عبدالله کوی شه داد ده گیتی ره:

أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ مُحَمَّدٍ بْنِ سَلَامٍ قَالَ : حَدَّثَنَا يَزِيدُ بْنُ هَارُونَ قَالَ :
 : أَنبَأَنَا جَرِيرُ بْنُ حَارِثٍ قَالَ : حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي يَعْقُوبَ الْبَصْرِيُّ ، عَنْ
 عَبْدِ اللَّهِ بْنِ شَدَّادٍ ، عَنْ أَبِيهِ ، قَالَ : خَرَجَ عَلَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
 وَسَلَّمَ فِي إِحْدَى صَلَاتِي الْعِشَاءِ وَهُوَ حَامِلٌ حَسَنًا أَوْ حُسَيْنًا فَتَقَدَّمَ رَسُولُ
 اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَوْضَعَهُ ، ثُمَّ كَبَّرَ لِلصَّلَاةِ فَصَلَّى فَسَجَدَ بَيْنَ
 ظَهْرَانِي صَلَاتِهِ سَجْدَةً أَطْلَاهَا قَالَ : أَبِي فَرَقَعْتُ رَأْسِي وَإِذَا الصَّبِيُّ عَلَى ظَهْرِ
 رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ سَاجِدٌ فَرَجَعْتُ إِلَى سُجُودِي فَلَمَّا
 قَضَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الصَّلَاةَ قَالَ النَّاسُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ
 إِنَّكَ سَجَدْتَ بَيْنَ ظَهْرَانِي صَلَاتِكَ سَجْدَةً أَطْلَيْتَهَا حَتَّى ظَنَنَّا أَنَّهُ قَدْ حَدَثَ أَمْرٌ
 أَوْ أَنَّهُ يُوحَى إِلَيْكَ قَالَ : " كُلُّ ذَلِكَ لَمْ يَكُنْ وَلَكِنْ ابْنِي لَزَّحَلَنِي فَكَبَّرْتُ أَنْ
 أُعْبِلَهُ حَتَّى يَقْضِيَ حَاجَتَهُ " .

واتا: پیغمبری خوا له نوێژتکی عیشادا هه سه ن یان حوسه یی
 هه لگرتبوو ده رجوو بۆ لامان و داینا و ته کبیره ی نوێژی کرد و کپوتوشیکی
 برد درێژه ی کیشا، سه رم به رزگروهه بینیم مندا له که له سه ر پشتی
 پیغمبر ی خوا یه و نهو له سجود دایه، بۆیه درێژه م به سجوده کی خزم
 دا، که پیغمبر ی خوا له نوێژه کی بوویه وه خه لکیی وتیان: نه ی
 پیغمبر ی خوا سجودی نوێژه که ت درێژه ی کیشا تاته وه ی وه هه مان

گومان برد شتیک رویدایی یان وه حیث بق هاتبی، پیغه مبه ریض فهرمووی:
 هیچ یه که له واته نه بوو، ئەم کوپه م له سه ر پشت بوو نه مو یست په له ی لی
 بکه م تاوه کو خوی چه زی نامینی و داده به زی.

* له فهرموده یه کی تر دا که عبدالله ی کوپی بو ده یده ده گیریت وه:

حَدَّثَنَا الْحُسَيْنُ بْنُ حُرَيْثٍ ، حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ حُسَيْنٍ بْنُ وَاثِلٍ ، حَدَّثَنِي أَبِي ،
 حَدَّثَنِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ بُرَيْدَةَ ، قَالَ : سَمِعْتُ أَبِي بُرَيْدَةَ ، يَقُولُ : كَانَ رَسُولُ
 اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَخْطُبُنَا إِذَا جَاءَ الْحَسَنُ وَالْحُسَيْنُ عَلَيْهِمَا قَمِيصَانِ
 أَحْمَرَانِ يَغْشِيَانِ وَيَعْتَرَانِ ، فَنَزَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنَ الْمُنْبَرِ
 فَحَمَلَهُمَا ، وَوَضَعَهُمَا بَيْنَ يَدَيْهِ ، ثُمَّ قَالَ : " صَدَقَ اللَّهُ إِنَّمَا أَمْوَالُكُمْ
 وَأَوْلَادُكُمْ فِتْنَةٌ سَوْرَةُ التَّغَابُنِ آيَةُ ١٥ فَنَظَرْتُ إِلَى هَذَيْنِ الصَّبِيِّينِ يَغْشِيَانِ
 وَيَعْتَرَانِ ، فَلَمْ أَصْبِرْ حَتَّى قَطَعْتُ حَدِيثِي وَرَفَعْتُهُمَا "

واتا: پیغه مبه ری خوا و تازی بق ده داین چه سه ن و حوسین هاتن و دوو
 قه میسی سوریا ن له به ردابوو، رتیان ده کرد و ده که وتن، پیغه مبه ری
 خوا (ﷺ) له سه ر مینه به ره که دابه زی و هه ردووکیانی هه لگرت و
 له به رده ست خوی داینان و پاشان فهرمووی: خوای گه وره راستی
 فهرمووه که مال و مندالتان فیتتهن، روانیم ئەم دوو منداله ری ده که ن و
 ده که ون، خۆم پی رانه گیردرا و تاره که م به ری و هه لگرتن.

نیما می بوخاریی له ئەبو هورهیره وه ده گیریت وه و ده فهرمویت:

قَبْلَ رَسُولِ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ وَعِنْدَهُ الْأَقْرَعُ بْنُ
 حَابِسٍ التَّمِيمِيُّ جَالِسًا ، فَقَالَ الْأَقْرَعُ : إِنَّ لِي عَشْرَةَ مِنَ الْوَلَدِ مَا قَبِلْتُ مِنْهُمْ

أَحَدًا، فَنَظَرَ إِلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) ثُمَّ قَالَ: «مَنْ لَا يَرْحَمُ لَا يَرْحَمُ».

واتا: په یامبه‌ری خوا (ﷺ) ماچی هسه‌نی کوپی علیی کرد و نه‌قره‌عی کوپی حابسی ته‌میمی لا دانیشتبوو، نه‌قره‌ع وتی: من ده کوپم هه‌به ناوه‌کو نیستا هیچیانم ماچ نه‌کرنوو، په‌یامبه‌ری خوا (ﷺ) ته‌ماشایه‌کی کرد و پاشان فرموی: هرک‌سی به‌زه‌یی نه‌بی، نه‌وه خوی گه‌رده‌ش به‌زه‌یی به‌رانبه‌ر نابی.

* له فرموده‌یه‌کدا که خاتوو عاتیشه‌ی دایکی باوه‌پداران (خوا لئی پازیی بیت) ده‌گیرته‌وه:

"جَاءَ أَعْرَابِي إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَقَالَ: أَتَقْبِلُونُ صِبْيَانَكُمْ؟ فَمَا تُقْبِلُهُمْ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَوْ أَمْلِكُ لَكَ أَنْ تَزَعَ اللَّهُ مِنْ قَلْبِكَ الرَّحْمَةَ؟"

واتا: نه‌عراپییه‌ک هاته‌لای په‌یامبه‌ری خوا (ﷺ) و پرسی: مندا له‌کانتان ماچ ده‌که‌ن؟ ماچیان ناکه‌ین، په‌یامبه‌ری خواش (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) فرموی: من ناتوانم به‌زه‌یی بخه‌مه دلته‌وه کانتیک که خوی گه‌وره به‌زه‌یی له‌دلت دهرمیتابی.

پیغه‌مبه‌ر (ﷺ) زقد خاکه‌را و ساده‌ بووه له‌که‌ل مندا له‌ا به‌گشتی و زلد به‌تاییه‌ت له‌که‌ل که‌زه‌اکانیدا، نیمامی هسه‌نی ده‌خسته‌سه‌ر شانی پهلغنی و ماچی ده‌کرد و به‌ده‌میوه‌ پیده‌که‌نی، یاریی له‌که‌ل ده‌کرد و پای ده‌کرد به‌ولیدا و نه‌یگرت، پیغه‌مبه‌ر (ﷺ) که‌میک ناوی ساردي

ده کرده ده می پیریزی و نه یکرد به ده مچاویدا و پتده که نی و زمانی
 درده کرد بق نیامی هوسین و نه ویش نه یه ویست بیگری و پتده که نی.
 نه گه کارتیکی نادروستیان بگردایه، نه واه به سوزو میهره بانییه وه
 مه له کانی بق راست ده کردنه وه، نه بو هورده یره ده گتیرتته وه:

"أخذ الحسن بن علي تمر الصدقة فجعلها في فيه . فقال رسول
 الله (صلى الله عليه وسلم): «كخ كخ ارم بها أما علمت أنا لا نأكل
 الصدقة!».

واتا: حه سه نی کوپی عه لیبی خورمایه کی سه ده قه ی خسته ده م،
 په یامبه ری خوا(ﷺ) فه رموی: کخ کخ فره ی بده تابه نازانی نیعه له
 سه ده قه ناخوین!

ب- وینه به کی تر له زیانی پتشمه وای مرو فایه متی:

برایه کی نه نه سی کوری مالیک که پتییان ده وت نه با عومه یه ر،
 بالنده یه کی بچوکی کپی بوو نقد دلخوش بوو پتی، هه رکا ت
 پتفه مبه ر(ﷺ) ده بیینی هه والی بالنده بچوکه که ی ده پرس ی و ده یه رمود
 نه با عومه یر نوغه یر چپیکرد؟ جارنک پتفه مبه ر(ﷺ) نه پویش ت بق بازار،
 بینی نه با عومه یر ده گری، پرس ی بچی ده گری ت؟ وتی "نوغه یر مردوه،
 پتفه مبه ر(ﷺ) لای مایه وه و قسه ی خوشی نقدی بق کرد و دلنه وایی کرد
 و یاری له گه ل کرد تا که وته پتیکه نین و دلخوش بوو، یه کتک له هاوه لآن
 نه وه ی بینی، له پتفه مبه ر(ﷺ) پرس ی که بچی دانیشخووی له گه ل نه و
 مناله؟ نه ویش فه رموی: "بالنده که ی مردوه دلخوشیم دایه وه".

ج سۆزۈ مەرھۇمى پېغەمبەر (ﷺ) مەرھۇمىمىز بە گريانى مندان لە نويزدا،

ئەسەس ئۇمان دەگىنچىتەۋە دەسەرمۇيت: ھەرگاتىك
پېغەمبەر (ﷺ) موبىرى ئۇمان بىكرابە و گونى لە گريانى مندانىك بووابە،
نويزەكەى كورت دەكردەۋە، پېغەمبەر (ﷺ) خۇى باسى ئەۋەمان بىز
دەكات و دەسەرمۇيت ھەرگاتىك نويز بىكەم و مەۋىت نويزەكە درىز بىكەم
كە گونى لە دەسكى گريانى مندانىك دەبىت نويزەكە كورت دەكەسەۋە،
چونكە دەسەم دلى دىكى ئەۋە مندانە چەند ناپەسەت دەبىت كە گونى لە
گريانى منالەكەى دەبىت.

ھ ھاۋەلى كرىنى مندان،

پېغەمبەر (ﷺ) مندانى دەھىنا بىز مەگەوت و بەسلىز و مېرە بانىيەۋە
دەستى بەسەردا دەھىناى تا ھانىيان بدات بىن بىز مەگەوت.

جابرى كوپى ئەبى سەمەرە (پەزەلى خۋاى لەسەر بىت) دەگىنچىتەۋە:
نۆزى مېۋە پۇم لە خەمەت پېغەمبەر (ﷺ) كىرد، پېغەمبەر (ﷺ) گە رابەۋە بىز
مالەۋە لە پىكا ئوۋ مەدالى بىنى بەدەستى موبارەكەى دەستى بەسەر و
روخسارى ھەردوۋە مندانەكەدا ھىنا، مەنىش خۇم گە ياندەى و تەم: با لەۋ
بەرەكەتە بېيەش نەبەم، دەستى بەسەر و روخسارى مەنىشدا ھىنا دەستى
موبارەكى ساردېۋون و بۇنىشمان ئەۋەندە خۇش بوۋ ئەتوت دەستى
موبارەكى كرىۋە بە گۆزەى پەر لە گولادا.

ز- به‌خشین به مندانان،

ئیمامی موسلیم له‌ئەبو هورهیرهوه ده‌گیریتەوه که خەلکی هەرکات
تۆبەرە ی بەرەمیان پی بگه‌شتایه، ده‌یانته‌ینایه خزمەت پێغه‌مبەر (ﷺ)
نەویش ئەم نزایه‌ی به‌سه‌ردا ده‌خویند:

اللهم بارک لنا فی ثمرنا وبارک لنا فی مدینتنا وبارک لنا صاعنا وبارک لنا
فی مدنا.

واتا: خواجه گیان به‌ره‌که‌ت بخه‌ره به‌رووبووم و مه‌دینه و خۆراک و
تووشوومان.

پاشان بچوکتێن مندالی بانگ ده‌کرد و تۆبەرە ی میوه‌که‌ی پی ئەدا.
و- له‌نوێژدا مندالی له‌باوه‌ش نه‌گرت،

له‌ سه‌حیحی بوخاری و موسلیمدا هاتوه‌ له‌قه‌تاده‌وه ده‌گیریتەوه:
"أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) كَانَ يُحْلِي وَهُوَ حَامِلٌ أُمَامَةَ
بِنْتُ زَيْنَبٍ بِنْتُ رَسُولِ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) ، وَلَأَبِي الْعَاصِ بْنِ رَبِيعَةَ
بْنَ عَبْدِ شَمْسٍ فَإِذَا سَجَدَ وَضَعَهَا ، وَإِذَا قَامَ حَمَلَهَا".

واتا: په‌یامبه‌ری خوا (ﷺ) نوێژی ده‌کرد و ئومامه‌ی کچی زه‌ینه‌یی
کچی خزی هه‌لگرتبوو، که کچی نه‌بی نه‌لعاص ی کۆپی ره‌بیعه‌ی کۆپی
عه‌بد شه‌مس بوو، که ده‌چووه کرنۆش دایده‌نا و که هه‌لده‌ستایه‌وه
هه‌لیده‌گرتەوه.

ز. ریزگر تنی له مندان؛

نږدیه ی کات له کړپې زیکړی و زانسته کانی پیغه مېر(ﷺ) دا مندان
ناماده ده بوون، له یه کیک له و کړپانه دوو مندان لای پاستی دانیشتبوون، لای
چه پیش پیاوه گوره و به تمه نه کان دانیشتبوون، هه نډیک ټاویان هینا،
پیغه مېر(ﷺ) خواریدیه وه و پاشان به مندان له کانی وت که لای پاستیبه وه
دانیشتبوون، ړنگه م نه دهن ټاوه که بده م به پیاوه گوره کان، مندان الیکیان
وتی، نه به خوا نه ی په یامبری خودا نه وه ی له تق ماوه ته وه نایده م
به که سی تر و خوم نه یخو مه وه، پیغه مېر(ﷺ) ټاوه که ی دا به مندان له که.

عبدالله ی کړپې عامر (په زای خوی لی بیت) ده گیریته وه که جاریک
پیغه مېر(ﷺ) له مالمان بوو، دایکم بانگی کردم وتی وده ره عبدالله نه و
شته نه ده می، پیغه مېر(ﷺ) فرمووی: "چی نه ده یتي؟"، دایکم وتی: نه و
خورمایه ی نه ده می، پیغه مېر(ﷺ) فرمووی: "که نه وه ت پی نه بوايه،
نه و به به درق له سهرت ده نوسرا".

ح. وستی پیغه مېر(ﷺ) بو به ختوکردنی کچ:

له سرده می نه فامییدا بوونی کچ نه نگی و شوره یی و مایه ی خه م بوو،
پیغه مېر(ﷺ) له فرموده یه کدا فرمویه تی: "هه رکه سی سی کچی هه بیت
و نارام بگری له سر ناخوشی و نارپه حتی به ختوکردنیان، نه و نه چیته
به ه شته وه، پیاویک وتی نه ی دوو کچ؟ فرمووی: "نه کهر دووانیش بیت"،
پیاویکی تر وتی: نه کهر یه کچ بیت؟ پیغه مېر(ﷺ) فرمووی: "نه کهر
یه کچ پیش بیت".

ز- راستکردنه‌وی هه‌له‌کانیان و سووربوونی له‌سه‌ر نامۆزگاری کردنیان
به‌شێوازێکی جوان تا هه‌له‌کانیان له‌هه‌نگه‌و پێشه‌وه‌ له‌ناو بیات،

هاوه‌لێکی پێغه‌مبه‌ر(ﷺ) خزمه‌تکاریکی خه‌لکی فارس بوو، نه‌ه‌-
له‌گه‌ل پێغه‌مبه‌ردا به‌شداری ئوحد بووم و له‌ پیاویکی موشریکدا و تم
نه‌م لێدانه‌م لێیگه‌ر نه‌م لایێکی فارسه‌م، لام کرده‌وه‌ به‌لای پێغه‌مبه‌ردا
فه‌رمووی: "خۆزگه‌ ده‌تووت لێمی بگه‌ر نه‌م لایێکی نه‌نصاریم".

عبداللهی کوپی عومه‌ر شه‌ه‌ونویژی نه‌ده‌کرد، جارێک
پێغه‌مبه‌ر(ﷺ) پێی فه‌رموو: "عبدالله باشترین پیاوه‌ نه‌گه‌ر شه‌ه‌ونویژی
بکات" له‌دوای نه‌م قسه‌یه‌وه‌ عبدالله زۆریه‌ی کاته‌کانی شه‌وی به‌شه‌ونویژی
به‌سه‌ر ده‌برد.

ح- پێغه‌مبه‌ر(ﷺ) هاوه‌لانی فێر ده‌کرد که‌ چۆن نه‌ینی بپارێزن:
عبداللهی کوپی جه‌عه‌ر (په‌زای خوای له‌سه‌ر بیست) ده‌لێت: جارێک
له‌گه‌ل پێغه‌مبه‌ر(ﷺ) له‌پشتی نه‌سپێک سوار بووبووم، قسه‌یه‌کی بۆ باس
کردم و پێی وتم که‌ لای که‌س باسی نه‌که‌م.

ت- سۆزی به‌رامبه‌ر به‌ خزمه‌تکار،
نه‌ه‌سی کوپی مالیک (په‌زای خوای له‌سه‌ر بیست) ده‌لێت: کاتێک
پێغه‌مبه‌ر(ﷺ) بانگی ده‌کردین ده‌یفه‌رموو "کوپم" یاخود "نه‌نیس" که‌
نه‌مه‌ کوڕتکردنه‌وی ناوه‌ وه‌ک پێژێک، نه‌ه‌س ده‌فه‌رمووت:

ده‌ سال خزمه‌تی پێشه‌وای مرقه‌ایه‌تییم کرد، واللهی پێی نه‌وتوو
تۆف ، یان بۆچی نه‌وه‌ت کردیان بۆ نه‌وه‌ت نه‌کرد.

ك - پيشبركئ:

پتغمبەر(ﷺ) زۆرجار پيشبركئى به مندالان ده كرد تا بير و هوشيان چالاک بېت و گه شه به تواناكانيان بدات و هيممه تيان به رز بکاته وه و توانا شاراره كانيان ده ريخات.

پتغمبەر(ﷺ) پيشبركئى كرد له نيوان "سه مره" و "رافع" كه دوو لاوى تازه پنگه شتوو بوون چه زيان كرد به شدارى جيهاد بكن، به هوى كه مى ته مه نيانه وه پتغمبەر(ﷺ) ههردووكان ره تکرده وه، "سه مره" وتى من له وه شاندی تیردا زۆر باشم و دهستم راسته، "رافع" وتى منيش له زۆرانبازیدا زۆر به توانام، پتغمبەر(ﷺ) زۆرانى به ههردووكان كرد، "رافع" بردييه وه، بۆيه پتغمبەر(ﷺ) مۆله تى ههردووكانى دا.

ل- سۆزو به زمى پتغمبەر(ﷺ) بهرامبەر به نازه لان، چهند نمونهك:
چيرۆكى ئاسكه كه، ئه نه سى كوپى ماليك (په زای خواى لى بېت) بۆمان ده گيرئته وه، پتغمبەر(ﷺ) به لای كۆمه لێك خه لك تپه پى بينى ئاسكئىكان پاو كر دوه وه به كۆله كه يه كه وه به ستوويانه ته وه، ئاسكه كه به پتغمبهرى وت كه ئه م پاوچيانه گرتوويانه و دوو بېچووى ههيه، داواى كرد له پتغمبەر(ﷺ) كه تكاى بۆ بکات بهرى بدهن تا شیر بدات به دوو بېچوه كه ی و بېته وه، پتغمبەر(ﷺ) فهرمووی: كئى خاوه نى ئه م ئاسكه به با نازادى بکات تاوه كو شیر بدات به بېچوه كانى و بېته وه، وتیان كئى ده بېته كه فيلى؟ فهرمووی: من، ئاسكه كه يان به رداو چوو شیرى دا به

پنجه مبهري (ﷺ) ناسكه كي
کپي و نازادي کرد.

جاريك پنجه مبهري (ﷺ) چووه باخي گه نجیكي نه نصاری، له ناو
باخه که دا و شتریکي لي بوو، که پنجه مبهري بينی فرميسک به چاوه کاني
هاته خواره وه، پنجه مبهري (ﷺ) فرموي کي خاوه نی نه م و شتره به؟
که نجه نه نصاری به که وتی من. پنجه مبهري (ﷺ) پتي فرموي: له خوا بترسه
نه م و شتره خوا پتي داويت، شکاتت لیده کات و نه لیت تو نور برسی و
ماندوي ده که یت.

خاتو عايشه ی دايکی باوه پداران (خوا لتي رازی بييت) و شتریکي
هه بوو هاتو و چزي پیده کرد، پنجه مبهري (ﷺ) پتي فرموي: به سؤزو
میره بان به له گه لي نه ی عايشه.

چهندين نمونه ی تر هه به که ده توانی بوي باس بکه یت.
نه گهر بتوانی مندا له کان به به یت بوي سهر دانی گوي پنجه مبهري (ﷺ) و
فيري نادابی مزگه وتی بکه ی - به تاييه ت مزگه وتی پنجه مبهري و مه ککه ی
پيرؤز، بوي باس بکه که هرکات سه لاوات بده ی له دیداری
پنجه مبهري (ﷺ)، خوی گوره بوي ده گير پته وه لاشه ی خوي وه لاممان
نه داته وه، فيري بکه که له نزیک گوي پنجه مبهري (ﷺ) دوعامان کرد،
ده بييت پويکه ينه قبيله، موسلمان ده بييت ته نيا داوا له خوي گوره
بکات.

باسی فەزل و گەورەیی پەوزەیی پێرۆزی بۆ بگە، سووریوونی خۆتی بۆ
 نیشان بدە کە بچنە ئەو شوێنە پێرۆزە و تێدا بمێننەو، نێمە پارەیهکی
 زۆر خەرج دەکەین بۆ منداڵەکانمان بۆ خۆیندن و جل و بەرگ و پۆشاک و
 خوشی و سەیران و گەپانیان تا پاشەپۆژیکی دنیا بمان بۆ دابین بکەین،
 سەردانی ئەو شوێنە پێرۆزەش هیچی کەمتر نییە لەو شتانەی کە
 لەسەرەوێ ناماژەمان بۆ کرد، چونکە بەم سەردانەی زیاتر لەخوای گەورە
 و پێغەمبەر (ﷺ) نزیک دەبێتەو، بەمەش دوا رۆژی خۆی مسۆگەر
 دەکات إن شاء الله.

دەرکەوتوووە سەردانیکردنی ئەو شوێنە پێرۆزە گەر لەسەرەتای
 تەمەنی بێت، کاریگەری زۆرترە لەسەر دل و دەروونی و زیاتر دامەزراوتری
 دەکات، پارێزگەر دەبێت لەشەیتان و زۆرتر پابەند دەبێت بە ئایینی
 ئیسلام و تەمەنی.

ئەگەر بە منداڵە کە بێت، ئەم گەشتە عومرە دیاری دەرچوونت
 بوو، یاخود لەبەر جوانیی کردەوێ کانتە، ئەمەش دەبێتە هاندانێکی
 زۆر باش بۆی.

زۆر جار دیاری و پاداشتی بەدەری و پیتی بلی: ئەمە دیاری ئەو دە
 سەلاواتەیە کە لەبیداری پێغەمبەر (ﷺ) داوتە لە کاتی بەر لە نوستنت یان
 لای نوێژەکەت، یاخود کاتی دلتەنگی و ناپەڕەتی، تاوێک پادیت
 لەسەری.

باسی فەزلاً و گەورەیی بە وژە ی پێرۆزی بۆ بکە، سووریوونی خۆنی بۆ نیشان بدە کە بچنە ئەو شوینە پێرۆزە و تێدا بمیننەو، ئیمە پارە یەکی زۆر خەرج دەکەین بۆ منداڵەکانمان بۆ خۆیندن و جل و بەرگ و پۆشاک و خۆشی و سەیران و گەپانیان تا پاشەپۆزێکی دنیا ییان بۆ دا بین بکەین، سەردانی ئەو شوینە پێرۆزەش هیچی کەمتر نییە لەو شتانەی کە لەسەرەو ئەماژمان بۆ کرد، چونکە بەم سەردانەی زیاتر لە خۆی گەورە و پێغەمبەر (ﷺ) نزیك دەبێتەو، بەمەش نوا رۆژی خۆی مسۆگەر دەکات إن شاء الله.

دەرکەوتوووە سەردانیکردنی ئەو شوینە پێرۆزە گەر لەسەرەتای تەمەنی بێت، کاریگەری زۆرترە لەسەر دل و دەروونی و زیاتر دامەزراوتری دەکات، پارێزتر دەبێت لە شەیتان و زۆرتر پابەند دەبێت بە ئایینی ئیسلامەو تا کوتایی تەمەنی.

ئەگەر بە منداڵە کە بێت، ئەم گەشتی عومرە دیاری دەرجوونت بوو، یاخود لەبەر جوانیی کردەووە کانتە، ئەمەش دەبێتە هاندانێکی تقدیاش بۆی.

تقدجار دیاری و پاداشتی بدەری و پێی بلی: ئەمە دیاریی ئەو دە سەلاواتە کە لە دیداری پێغەمبەر (ﷺ) دلوتە لە کاتی بەر لە نوستنت یان نوا ی نوێژە کە، یاخود کاتی دلتەنگی و ناپەرە حەتییە ک، تاووە کو پادشەتی لەسەری.

سینهم : قوناغی نیوان یانزه سال تا سیانزه سال

له م قوناغهدا وایاشه ناراسته و خق باسی ئاکار و پره و شتی جوان و په سه ندی پیغه مبه ر(ﷺ)ی بۆ بکهیت، له کاتی کۆبوونه وهی خیزانیی بۆ نانخواردن، یاخود له کاتی چوونه دهره وهیه که له پشویی کۆتایی ههفته دا، یاخود له چوون بۆ گهشتیک سیدییه که له ڕینگای ته سجیلی سه یاره که وه بخریته سه ری که باسی پیغه مبه ر(ﷺ) بکات، یاخود کتیبیکی به دیاری پی بدیه که باس له موعجزات یان باسی ئاکار و پره و شته به رزه کانی بکات.

له م قوناغهدا نه توانی ئه م باسانه ی خوارموی بۆ بکهیت.

۱- ئاکاری موجه مه دی

پیغه مبه ر(ﷺ) پره و شتیکی چاکی هاوه لیتیکردن و پرهفتارکردنی هه بوو، که له گه ل هاوه له کانیدا به ڕینگدا برۆیشتبایه ئه وانی پیتشه خست و خۆی پیشیان نه ده که وت، ئه م سلاوی ده کرد، و ته کانی کورت و که م و پر مانا بوو، نه خۆی له ئیشیان هه لده قورتاند و نه که مته رخه میشی به رانه ریان ده کرد، ده یفرموو: "له جوانیی تو ی موسلمان ئه وهیه، خۆت له کاریک هه لته قورتینی که په یوه ندی به تۆوه نییه" یان ده یفرموو: "ئه وهی بره وای به خوای گه وره و پۆژی دواپی هه یه، با قسه ی چاک بکات یاخود بیده نگ بیت".

نۆر بیده نگ بوو، هه میشه بیرى ده کرده وه، پره و شت نه رم بوو، نه وشک و نه به سووک زان، ناز و نیعمه تی به گه وره پاده گرت گه ر که میبش

بوایه، هیچ شتیکی دنیا توږه‌ی نه‌ده‌کرد، که تووږه بوایه پشټی
 ه‌ل‌ده‌کرد، که دلخو‌شیش بوایه به‌ساده‌یی ده‌نواند، پټکه‌نینی
 زه‌رده‌خ‌نه بوو، تیکه‌لی قسه و باسی هاوه‌لانی ده‌کرد گه‌ر باسی دنیا
 بوایه یان خو‌اردن و خو‌اردنه‌وه بوایه، په‌خنه‌ی له‌خو‌اردن نه‌ده‌گرت؟
 به‌دلی بوایه ده‌یخو‌ارد، خ‌زی لسی نه‌بوایه وازی لی‌ده‌ه‌ینا،
 ده‌یفه‌رموو: "نیمانی باوه‌پدار کامل و ته‌واوه گه‌ر خاوه‌نی جو‌ان‌ترین
 په‌وشت و ټاکار بیټ". ه‌روه‌ها ده‌یفه‌رموو: "خو‌شه‌ویس‌ترین و
 نزیک‌ترین‌تان له‌ منه‌وه له‌ تاخیر‌تدا، که‌سه به‌په‌وشته‌کانه"، پرس‌یاری لیک‌را
 ده‌رباره‌ی کاری باش، فه‌رمووی: "په‌وشتی جو‌ان" پرس‌یاری لیک‌راوه کام
 کار و کرده‌وه ټو‌ر گه‌وره‌یه؟ فه‌رمووی: "په‌وشتی جو‌ان".

پیغه‌م‌بر(ﷺ) ټو‌ر به‌ت‌نگ دروست کردنی خو‌شه‌ویستی و لی‌بو‌رده‌یی
 بوو، بویه ه‌مه‌ی‌شه نامو‌زگاری هاوه‌لانی ده‌کرد و ده‌یفه‌رموو: "نه‌گه‌ر سی
 که‌س بوون، دووان‌تان چه‌ نه‌ک‌ن و سی‌یه‌م په‌راویز بخ‌ن، نه‌و کاره
 که‌سی سی‌یه‌م خ‌مبار ده‌کات".

یان ده‌یفه‌رموو: "هیچ که‌س له‌ نی‌وه که‌ هاته نی‌وه مه‌جلیس‌یکه‌وه،
 باک‌س ه‌ل‌نه‌س‌ینی تا جی‌گه‌ی خ‌وی بکاته‌وه، به‌لکو بازنه‌ی مه‌جلیسه‌که
 فراوان بک‌ن خ‌وای گه‌وره بو‌تان فراوان ده‌کات".

له‌ فه‌رموده‌یه‌کی تردا هاتووه ده‌فه‌رمویتی: "بو هیچ که‌س ږی‌گه پ‌ت‌دراو
 نی‌یه بج‌یته نی‌وان که‌س داب‌نیشی مه‌گه‌ر خو‌یان مو‌له‌تی بده‌ن".

له باره ی سه لام كردنه وه فرمويه تی: "ئه و كه سه ی سواره با سه لام بكات له و كه سه ی پياده يه، ئه و كه سه ی ده پوات سه لام بكات له وه ی دانيشتروه، ئه و كومه له ی كه من سه لام بكه ن له و كومه له ی كه ندين، بچووك سه لام له گه وه بكات".

كلوه ی كوپی حه نهل بۆمان ده گيرته وه: كه سه فوانی كوپی نومه يه دياريه كي پتدام بیده مه پتغه مبه ر (ﷺ)، چومه خزمه تی نه پوو خسه تی چوونه ژوره وه م خواست و نه سه لام كرد، پتغه مبه ر فرمووی: "بگه پژه وه بلی: السلام عليكم".

پتغه مبه ر (ﷺ) زۆر به ته نگ پیزگرتن و پاراستنی كه رامه تی مرقفه وه بوو، چونكه خوی په روه ردگار مرقفی به پیزو شكروه دروست كردوه و پیزی لێناوه.

پاسته وخۆ هه له ی بۆ كه سه پاست نه ده كرده وه، به لكو ده يه فرموو: "ئه وه چۆنه كه سه ی ئاواو ئاوا بكات" ئه و كه سه ی هه له كه ی كردبوو خۆی چاكده كرد بۆ ئه وه ی بيشكێنی و هه ست و سۆز و كه رامه تی بريندار بكات له ناو خه لكییدا.

موعاويه ی كوپی حه كه م ده لێت: له پشتی پتغه مبه ری خواوه (ﷺ) نوێژم ده كرد، كه سه یك پژی، منیش وتم (يرحمك الله) هه مووان چاويان تی بپێم.

منیش وتم بۆ واسه یرم ده كه ن؟ ئه وانیش به له پی ده ستیان له ده سه ته كه ی تریان نه دا، زانیم بۆ ئه وه واده كه ن كه پیده نگ بم، منیش

بیده‌نگ بووم، داوی ته‌واو بوونی نویژه که پیغه‌مبه‌ر (ﷺ) به‌فیدای یم وه‌ک باشترین و ماموستا و پینیشانده‌ر، نه توپه‌بوو لیّم نه قسه‌ی ناخوشی کرد به‌رامبه‌رم، نه لیّمی دا، ته‌نیا فرموی: "ئه‌مه نویژه نابیت قسه‌ی تیدا بکرت، به‌لکو ته‌نیا ته‌سبیح و ته‌کبیر و قورئانی تیدا ده‌خوینرت".

له‌گه‌ل ئه‌م هه‌موو کرده‌وه چاکانه‌ی که هه‌یبوو ده‌یفه‌رمو: "اللهم كما حسنت خلقي فحسن خلقي".

واتا: خوای په‌روه‌دگار چۆن شیوه و پوخسارمت جوان کردوه، په‌وشتیشم جوان بکه.

ب- به‌خشنده‌یی موحه‌مه‌دی

به‌خشنده‌یی پیغه‌مبه‌ری خوا (ﷺ) که م وینه‌بووه، هیچ کاتیک ده‌ستی نه‌ناوه به‌پووی که سه‌وه که داوای کردبیت، جارێک پیاوێک داوای جل و به‌رگی به‌ری ده‌کات، به‌کسه‌ر ئه‌چیته ماله‌وه خۆی نه‌گوریت و جل و به‌رگه‌کی نه‌دات به‌و پیاوه‌ی داوای کردبوو، پیاوێک داوای پانه‌ مه‌پێکی لێکرد، ئه‌ویش پێی به‌خشی، پیاوه‌که باوه‌پێ نه‌کرد پایکرد بۆلای که‌س و کاری وتی: ئه‌ی که‌س و کارم باوه‌پ بێنن به‌ موحه‌مه‌د، چونکه ئه‌و به‌خشنده‌یه به‌جۆرێک ده‌به‌خشیت که له‌ هه‌زاری ناترسیت.

له‌فه‌رموده‌یه‌کدا که له‌بوخارییدا هاتوه، که عبدالله‌ی کوپی عه‌باس ده‌فه‌رمویت: پیغه‌مبه‌ری خوا به‌خشنده‌و سه‌خییترین خه‌لکی بو، به‌نقدی له‌ مانگی په‌مه‌زанда به‌خشینی زیاتریو.

هەندىك نمونه له به خشندهي پىغه مبهري خوا (ﷺ)

پىغه مبهري (ﷺ) هينده ئالتوني به خشي به عباس كه له توانيدا نه بوو هه ليگريت.

مه عوزي كوپي عفرا هه ندىك تروزي و خورماي بو پىغه مبهري هينا، نه ويش پر به دهستي خشل و ئالتوني به ديارى پيدا. پياويك هاته خزمهتي و داواي هه ندىك پيوستى ليكرد، پىغه مبهري (ﷺ) به كايراي فرموو: "ئىستا هيچمان نيبه، بپو له بازار چي پيوستيت هه به بيه من پاره كه ي نه دهه".

ج- نهرمونيانى موحه مهدي

نهرمونيانى نه وه به له كاتي توپه بووندا دان به خوتدا بگري، له م پوه وه پىغه مبهري (ﷺ) پيشهنگ بووه، ژيانى پر به له نمونه ي نذر جوان. له جهنگي ئو خوددا كه بيباوه پان داني پيروزى پىغه مبهريان شكاند، له و كاته دا دهستي بو ئاسمان به رزكرده وه و دوعاي كرد و فرموو: "خوايه له قه و مه كه م خوشه به پاستى نه وان نه زانن."

كاتيك كايرايه كي ده شته كي هاتو به خه ي توند گرت، به جورىك ئازاري ملي پىغه مبهري دا كه ملي پيروزى خهتيكي سووري تيدا دروست بوو، هاواري كردو وتي له و ماله ي خوا پيتى داوه بارى نه و دوو وشتره م به درى، خو له مالي خوت و باوكت پيمي ناده ي، په يامبهري خوا (ﷺ) نهرمونيانى به رانبه ر نواند و فرموو: "ماله كه مالي خوايه و منيش به نده ي خوا، نه ي نه عرايى تو له ي نه و قسه يه ي لي ده كه مه وه، وتي: نه .

فرمودی: بۆچی؟ وتی: تۆ به خراپه وه لاهی خراپه ناده یته وه، په یامبه ر پێکه نی، پاشان فرمانی کرد که باری وشترێک جوو باری وشتره که ی تری خورمای بده نی.

پێغه مبه ر(ﷺ) له ژانییدا له خزمه تکار و ئافره تی نه داوه، نه م پرسبارة له خاتوو عانیشه ی دایکی ئیعمانداران کرا (خوا لێی پازی بیت)، نه ویش له وه لامدا فرمودی: نه گه ر شتیکی حه رامکرا و نه بوايه، نه وه مافی بۆ که سه که وه رده گرته وه و پیتی ده دایه وه، لێدانی هیچ شتیکی نه کردوه و به دهستی له که سه ی نه داوه، ته نیا له جهاد له پێناوی خوای گه وره دا نه بی، هه رگیز له خزمه تکار و ئافره تی نه داوه.

ج- لیبوردهیی موحه مه دیی

لیبوردهیی چیه؟ وازه تانی تۆ له کردنه وه یه له وه که سه ی خراپه ی کردوه به رامبه رت له کاتی که تاوانات هه بیت: له په وشتی پێغه مبه ر(ﷺ) بووه، خوای په ره وردگار فرمانی پێ کردوه، له قورئانی پیروزدا هاتوه ده فره مویت:

﴿ خُذِ الْعَفْوَ وَأْمُرْ بِالْعُرْفِ وَأَعْرِضْ عَنِ الْجَاهِلِينَ ﴾ (الأعراف).

واتا: ده ست بگه به لیبوردهیی یه وه (چاوه پۆشی بکه) فره مانیش بده به چاکه و چاکه کردن و پوه وه رگێره له نه فامان و نه زانان واته وازیان لێ بیتنه.

پرسبارة له پێغه مبه ر(ﷺ) کرا ده ربارة ی مانای نه م ئایه ته، نه ویش فرمودی: "له خوای گه وره ده پرسم"، خوای په ره وردگاریش پیتی فره موو:

نهی موحه مد خوی گوره فرمانت پیده کات، هاتووچوی نهوانه بکمی
که ترکی هاتووچویان کربوویت، بیه خشی بهوانه‌ی که پیت نابەخشن.
لهوانه ببوریت که ستمت لیده‌کن.

پتغمبەر(ﷺ) په‌پره‌وی له فرمانی په‌روه‌ردگار کرد و ده‌بینن.
نه‌گر له نیوان دوو کاردا بوايه، نه‌وا کاره ناسانه‌کە‌ی هه‌لده‌بژارد،
به‌مه‌رجیک کاره‌کە‌ی تر تاوان نه‌بوايه، نه‌گر تاوان و سه‌ره‌پچی بوايه،
نه‌وا دوورترین که‌س بوو لییه‌وه.

لیبوردەمی نه‌وه‌دا ده‌بینن کاتیک "غورسی کوری حارث" ویستی
پتغمبەر(ﷺ) بکوژیت کاتیک له بن دارتیک خەوت بوو، کاتیک
پتغمبەر(ﷺ) به‌خه‌ر هاته‌وه ده‌بینن "غورسی کوری حارث
"به‌شمشیریکه‌وه وه‌ستاوه وتی: کێ تو نه‌پارێزت؟، پتغمبەر(ﷺ)
فرمووی: "خوای گوره"، "غورس کوری حارث" شمشیره‌کە‌ی له ده‌ست
که‌وته خواره‌وه، پتغمبەر(ﷺ) شمشیره‌کە‌ی هه‌لگرت‌وه و
فرمووی: "کێ تو نه‌پارێزی له من؟" غورس نه‌لێت: تو به‌ لیبوردنت
تۆلەم لێ بکه‌روه، نه‌ویش وازی لێ لیه‌ینا و گه‌رایه‌وه نێو قه‌ومه‌کە‌ی و
وتی لای باشتیرینی خه‌لکیه‌ و هاتوومه‌ته‌ لاتان.

له کاتی فه‌تحی مه‌که‌که، کاتیک به‌و هیژ و ده‌سه‌لاته‌وه گه‌رایه‌وه بۆ نه‌و
خاکه‌ی که‌ لێوه‌ی ده‌رکرا بوو، نه‌شکه‌نجه‌ درابوو، به‌درقن و جابوگه‌ر
تومه‌تبارکرا بوو، نه‌و پیاوانه به‌ زه‌للیلی له به‌رده‌می وه‌ستان و چاوه‌پنی

تۆلە كۆرۈنۈپ بېرىپ، بەلام پېشەۋاي مۇۋاپىقەتلىرى كە بەرپە ھەمەت بۆلۈپ جېھان
 ئۆزىدە ھەممەي: "

ئەي قورەش چاۋەپتى چى دەكەن لەمەن؟ " ھەممەي ۋەتەن: بىرەي كى
 بەخشەندە ۋە برازاپە كى بەخشەندەي، ئەۋەش ھەممەي: " بۆلۈپ ھەممەت
 ئازادە. " لە ھەممە ۋە تاۋانە خۇش بولۇپ كە ھەرق بەخۇي ۋە ھەۋەلەنى
 كراپۇ.

لە كاتى گەپانەۋەي لە شەپى تەبۇك دۈرۈۋەكەن پەلانى كۈشتەن
 دانا، كاتىك پەلەنەكەيان ئاشكرا بولۇپ، پېتەمبەر (ﷺ) لىيان خۇش بولۇپ.
 كاتىك ھەۋەلەنى پېيان ۋە: بۆلۈپ لىيان خۇش دەپتە؟ ھەممەي: " ئەتەسم
 خەلىق بولۇپ مۇھەمەد ھەۋەلەنى دەكۆزىت.

بىۋەپەن پېيان دەۋەت "مەزم" ۋەتە زەمكراۋ، چۈنكە مۇھەمەد
 بەۋەتەي سۇپاس كراۋە، ھەۋەلەن زۆر نەپەھەت بولۇپ بەم بىۋەتە بىيەي
 بىۋەپەن، ئەۋەش دەپەرمەۋ: " ۋەزىيان لى بېتەن ئەۋەن قەسە بە زەمكراۋ
 دەلەن مەن نام سۇپاسكراۋ. "

د- ئازاپەتلىرى مۇھەمەد

پېتەمبەر (ﷺ) نەۋە بولۇپ لە ئازاپەتلىدا، بەجۆرەك لە ھىچ كار ۋە
 نەنگاۋەك كە ناۋىتى نەتەساۋە، خۇي پەۋەردگار لە قورئانى پىرۇزدا
 نەرمەنى پىكرەۋە كە بەتەنە خۇي جەنگى:

﴿فَقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ لَا تُكَلَّفُ إِلَّا نَفْسُكَ وَحَرِّضَ الْمُؤْمِنِينَ﴾ (النساء).

واتا: نهی موحه ممد (ﷺ) له پیناوی خوادا بجه نگی تو ته نیا نه رکي
خوت لی داواکراوه (یا تو ته نیا نه رکي خوت له سهره) هانی بپرواډارنیش
بده (بۆ جیهاد).

هه نديك له وینهی نازایه تی و چاونه ترسیی له ژیاڼی پیغه مبه (ﷺ)

نیامی عه لی کوپی نه بی تالیب که پاله وانی نیسلامه، ناوا وه سفی
پیغه مبه ری خواده کات:

کاتیک له شه پی ئو خود موسلمانان تووشی نه و شکسته بوون، به هزی
نه وهی فرمانی نه ویان شکاند، پیغه مبه (ﷺ) وه کو شاخیک له وره و
غیره ت راوه ستا شه پی کرد تا موسلمانان له ده وری کوپونه وه.
بپاوه پان نه یان توانی له وه زیاتر بچه پيشه وه و هیرشه که یان پاگرت.
له رۆژی حونه ی کاتیک موسلمانان شان و هه له اتن، پیغه مبه (ﷺ)
ته نیا پشتی هه نه کرد، به لکو به دهنگی به رز هاواری ده کربو
ده یفه رموو: "من پیغه مبه رم و دروناکم... من کوپی نه وهی
عه بدولموته لیم". له ناو مهیدانی جهنگ وه ده یفه رموو: "بۆ بهنده کانی
خوا، بۆ بهنده کانی خود"، کاتیک موسلمان گوئیان له دهنگی پیغه مبه
بوو که پانه وه و شه بیان کرد و سه رکه وتوو بوون.

ه- نارامگری موحه ممدی

نارامگری، پاهیتانی دهروونه له سه رگو تپا په لپی په روهدگار که لپی
دوور نه که ویتسه وه، خوی به دوور بگریت له سه رپتچی په روهدگار،

پیتغه مبه‌ر (ﷺ) به در ژایی کاروانی بانگه‌وازی نه و بیست و سی ساله،
نمونه‌یه‌کی پراو پریووه له نارامگری.

چهند نمونه‌یه‌ک له ژیا‌نی پیتشه‌وای مرو‌فایه‌تیی

نارامگری پیتغه مبه‌ر (ﷺ) له سه‌ر نازار و نه‌شکه‌نجه‌ی قوره‌یش له
پیش کۆچکردنی بۆ مه‌دینه، نارامگریو به‌رامبه‌ر بوختان و جنیو و
سوگابه‌تی پیکردنی، جاریک که پیسای و شتریان کرد به‌س‌ریدا کاتیک نه‌و
نویژی نه‌کرد له حه‌ره‌می مه‌ککه‌ی پی‌وژدا، نارامگریو به‌رامبه‌ر به‌و
بوته‌نای جاریک نه‌یانوت شیتته، جاریک نه‌یانوت شاعیره، کاهینه، یاخود
نه‌شکه‌نجه‌ی هاوه‌لانیان نه‌دا یان دووریان خسته‌نه‌وه بۆ شیوی نه‌بی
تالیب و گه‌مارۆیان خسته‌س‌ریان، یان هه‌ولی تیرۆکردنیان دا و چهند
که‌س‌نیکیان بۆ نارد شه‌هیدی بکه‌ن، به‌لام خوای گه‌وره‌ پاراستی و
سه‌لامت بوو.

نارامگریو کاتیک خاتوو خه‌دیجه‌ی هاوسه‌ری کۆچی دوا‌یی کرد، نه‌و
هاوسه‌ره‌ی که به‌سۆز بوو به‌رامبه‌ری کاتیک هه‌موو دنیا بی‌باوه‌ی بوو نه‌و
باوه‌ری پیکرد، کاتیک خه‌لکی ده‌ریانکرد نه‌و گرتیه‌ خۆی، کاتیک
خه‌لکی لی‌یان گرتیه‌وه نه‌و پیتی ده‌به‌خشی، کاتیک خه‌لکی تۆمه‌تی بۆ
دروست ده‌کرد، نه‌و پشته‌ی ده‌گرت، کاتیک له‌ سه‌خت‌ترین کاتدا خاتوو
خه‌دیجه‌ کۆچی دوا‌یی کرد، پیتغه مبه‌ر (ﷺ) نارامی گرت و به‌ له‌ ده‌ستدانی

ورەى نەپووخا و هیچ کاری نەکردە سەر تواناکانى، بەلکو تەنیا ئارمىگر
بوو بە لەدەستدانى.

ئارامگريو لە ھەموو شەپەکانى بەدر و ئوحوود و خەندەق و فەتحى
مەككە و حونەين و تانیف، کاتێک پووبەپووی شەپێک بووبەو، لە تەبوك
نەترسا نەشکستى ھینا و نەشکا، جگە لە سەپەرشتى کرىنى چەننیز
سرى و بۆ ماوہى دە سال لەم شەپ بۆ نەو شەپى تر، ئەى نەو ڤ
ئارامگريەكە، مەگەر نەمە گەرورەترین ئارامگريەك نىيە؟

ئارامگريى لەسەر برسیتى، پێغەمبەر(ﷺ) ھەتا لەدنیاى دەرچو
رۆژێک نەبوو دەوژەم کولێرەى جۆى خواردبیت، ئەیتوانى داوا لەخوای
پەرورەدگار بکات ھەموو ناز و نیعمەتى دنیا بخاتە بەردەستى، بەلام
خۆشییەکانى بەھەشتى ھەلبێژارد.

سۆزى موحەممەدى

پێغەمبەر(ﷺ) سۆزى خەلکانى بەھیز و بەتوانای ھەبوو نەك سۆزى
خەلکانى لاواز و بێ دەسەلات، بە باوہر بە پاداشتى خواى مومارەسەى
دەکرد و بەشێك بوو لەسروشتى.

پەرورەدگار لەبارەى پەحم و سۆزیو بەرامبەر ھەموو خەلکى
ئەفەرمۆ:

﴿وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ ﴿٣٧﴾﴾ (الأنبياء).

واتا: بەراستى تۆمان ئارەبوو بە پەحمەت بۆ ھەموو خەلکى.

له باره‌ی په‌حمه‌تی تایبته به‌رامبه‌ر باوه‌پداران، خوای گه‌وره
 ده‌فرمویت: ﴿وَكَانَ بِالْمُؤْمِنِينَ رَحِيمًا﴾ (الأحزاب).
 وانا: به به‌زه‌یی یه به‌نیمانداران.

له دواى نه‌وه‌ی له‌مه‌ککه نازاری زځر در، رویشته بڼ تائیف، له‌وینیش
 به‌ناشېرینترین شتپوه که‌وتنه به‌رده باران گردنی هه‌تا خوین به‌قاچی
 پېرزېدا هاته خواره‌وه، پټغه‌مبه‌ر(ﷺ) شه‌کواى حالى خځى کرد بڼ
 په‌روه‌دگار و فرمووى: "خوایه لاوازی و بڼ چاره‌یی و بڼ توانایی
 به‌رامبه‌ر خه‌ک ده‌هیتنه لای تو، جوهرئیل (علیه السلام) دابه‌زی و
 فرمووى: (نه‌ی موحه‌مه‌د، نه‌گه‌ر بته‌وئ نه‌و دوو شاخه دینمه‌وه یه‌ک و
 لاناویان ده‌به‌م. پټغه‌مبه‌ری په‌حمه‌ت و به‌سوز فرمووى: "نه‌خیر، به‌لکو
 له نه‌وه‌ی نه‌مان که‌سانیک بیتنه دنیاوه خوا په‌رست و یه‌کتا په‌رست بن".
 پټشېنبییه‌که‌ی راست ده‌رچوو، له نه‌وه‌ی نه‌مان که‌سانی خواپه‌رست
 و یه‌کتا په‌رست هاتنه ناو نایینی ئیسلامه‌وه.

پټغه‌مبه‌ر(ﷺ) ته‌نانه‌ت به‌رامبه‌ر به‌وانه‌شی که شه‌پى له‌گه‌ل ده‌کردن
 به‌په‌هم و میهره‌بان بوو، بڼیه هه‌موو جاریک ناموزگاریی سوپاکه‌ی
 ده‌کردو ده‌یفه‌رموو: "شه‌پ له‌گه‌ل که‌سټیک مه‌که‌ن که شه‌پى نه‌کردوه
 له‌گه‌لتان، ژن مه‌کوژن، منداڼ و پیاوی به‌ته‌مه‌ن مه‌کوژن، داری خودما و
 کشتوکال مه‌سوټینن، ئیها نه‌به‌لاشه‌ی کوژداوه‌کان مه‌که‌ن".

له فرموده‌یه‌کدا که ئیمامی بوخاریی له نه‌نه‌سه‌وه ده‌گټپټه‌وه، که
 لاونکی جوله‌که خزمه‌تی پټغه‌مبه‌ر(ﷺ) نه‌کرد، نه‌م لاوه نه‌خوش که‌وت،

په پامبه ر چوو بؤ سهر دانی و پنی فرموو: "موسلمان ببه"، لاوه که سیری باوکی کرد، نه ویش وتی به قسه ی نه با قاسم بکه، لاوه که موسلمان بوو، پیغه مبه ر (ﷺ) چوو دهره وه و فرمووی: "سو پاس بؤ نه و خودایه ی پزگاری کرد له ناگر".

پیغه مبه ر (ﷺ) ناموزگاریی کردوین به رامبه ر که سانی که مده ست و بیده راتان باش بین، له باره ی نه و که سانه ی دایک یان باوکیان نه مرین فرمویه تی: "باشترین مالیک، نه وه یه که هه تیونکی پزگراوی نیندا هه بی".

له باره ی نافرده تانه وه فرمویه تی: "له گه ل نافرده تاندا باش مامه له بکه ن"، ته نانه ت له کوتا وتاری مالئاواییدا فرموی: "له گه ل نافرده تاندا باش بن".

پیغه مبه ر (ﷺ) له سۆز و په حمه تی دهر باره ی نومعه ته که ی نه م نایه ته ی دو باره ده کرده وه که خوی په روه ردگار دهر باره ی نیبراهیمی په پامبه ر (علیه السلام) فرمویه تی:

﴿ رَبِّ إِنَّهُمْ أَضَلُّنَ كَثِيرًا مِّنَ النَّاسِ فَمَنْ يَّبْعَنِي فَإِنَّهُ مِنِّي وَمَنْ عَصَانِي فَإِنَّكَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴾ (ابراهیم).

واتا: نه ی په روه ردگارم بیگومان نه و بتانه زۆر له خه لکیان گومبا کردووه (و لایان دان له پیگه ی راست) جا هه ر که سی (له پۆله کانم) شوینی من که وت نه وه بیگومان له منه هه ر که سیش سه ریچی کردم نه وه بیگومان تر لیبورده ی میهره بانی.

یان نه و نایه تهی دهر باره ی عیسا (علیه السلام) و قومه کی
 ده و ته وه: ﴿إِنْ تُعَذِّبُهُمْ فَإِنَّهُمْ عِبَادُكَ وَإِنْ تَغْفِرَ لَهُمْ فَإِنَّكَ أَنْتَ الْغَفِيرُ الْحَكِيمُ﴾
 (المائدة).

واتا: نه گهر سزایان بدهیت، نه وه بیگومان به ندهی خوتن وه نه گهر
 لیشیان خوش بیی نه وه بیگومان ته نیا خوتی به ددهسته لاتی کار دروست.
 پاشان دهستی به رز کرده وه فرموی: "اللهم امّتی امّتی"، واتا:
 دهستی کرده گریان و فرموی: خواجه گیان نوممه ته که م نوممه ته که م.
 خوی پوره دگار زانایه به هه موو کاریک، فرمانی به جویره نیل دا که
 پرسپاری لیکات دهر باره ی گریانه کی، جویره نیل هاته خزمه تی و
 فرموی: بوقچی ده گریست؟ پیغه مبه ر(ﷺ) هوکاری گریانه کی پی
 فرمو.

په روه دگار جویره نیلی نارد وه و فرموی به موحه مه د پابگه ینه، که
 نیمه له باره ی نوممه ته که یه وه به دلی نه و ده که ین.

نه مه گداریی موحه مه دیی

پیغه مبه ر(ﷺ) زور به وه فابوو، به وه فابوو به رامبه ر به په روه دگار،
 به وه فابوو به رامبه ر به وه که سه ی به ختوی کرد، به وه فا بوو به رامبه ر
 به هاوسه ره کانی، به وه فابوو به رامبه ر به هاوه له کانی، به وه فا بوو به رامبه ر
 هه موو دروستکراوه کان.

خاترو عایشه (خوا لئی پازی بیّت) نه لی: شه وان نه وه نده شه و نویژی
 نه کرد هه تا پیکانی ناوسان، منیش پیتم وت بوق به و جوړه خوت ماندرو

دەكەى، مەگەر پەرەردىگار لە تاوانى پاش و پىشت خوش نەبوو؟
 پىغەمبەر (ﷺ) پىمى فەرموو: ئەى نابىت بەندەيەكى سوپاس گوزاريم.
 رۆژنىك لە مەدينەدا پىرەژنىك ھاتە خزمەتى، پىغەمبەر (ﷺ) لەبەر پىنى
 ھەلسا و پىشوازيەكى زۆر گەرم و گوپى لىكرد، ەباكەى خۇى بۆ
 پاخست، كە پۆشت خاتوو عائىشە ئەفەرموئىت لىم پرسى ھۆكارى نەو
 ھەموو پىز و گەرم و گوپىيەت چى بوو لەو پىرەژنە؟ پىغەمبەر (ﷺ)
 فەرمووى: "ئەو كاتەى خەديجە مابوو سەردانى دەكردىن".

لە نىوان ژۆرەكەى و مېنبەرەكەيدا چەند مەترىك بوو، كە پۆژانە
 ھەنگاوى لەسەر دەنا و نوپژى لەسەر دەكرد، ئەو چەند مەترەى نۆد
 خوش دەويست، چونكە ھەنگاوى دەنا بۆ نوپژ، خۆى دەيفەرموو نوپژ
 نورى چاوەكانمە، ئەو چەند مەترەى نىوان ژۆرەكەى و مېنبەرەكەى نۆد
 خوش دەويست و پىزى لىتاو دەريارەى فەرمووى: "ما بىن منبري و بىني
 روضة من رياض الجنة"

واتا: لە نىوان مېنبەر و ماله كەمدا باخچەيەكە لە باخچەكانى بەھەشت.
 ئەم چىرۆك و بەسەرھاتانە لە باشترين كات بۆ مندالەكەت بگىرەو، بۆ
 نمونە بەر لە خەوتنى كاتىك گلوپەكانت كۆژاندۆتەو، ياخود كاتىك كە
 ئەو ھەز بە گوپگرتن بكات.

ئەگەر دايك و باوك خۆيان تواناى ئەم باسانەيان نەبوو، واباشە كاتىك
 چوون بۆ گەشتىك بەشرىت لەناو سەيارەكە لىسى بدەن، لەسەر
 پەرەردەكردنى مندالەكانمان بەناكار و پەوشتى پىغەمبەر (ﷺ) تووشى

گرفتنيك ده بين، نه ویش نه وهیه منډاله کت له ناو کومه لکه پینچه وانه ی نه م
په وشته نه ده بینې، سهیر ده کات خزمه کانی سو نه کهن. فیل نه کهن.
خویان به گه وړه ده زانن، ناو و ناتوره به یه نه لیز. له هه مووشی
خراپتر، نه وهیه خزم و کس و کار تو به لاواز و گیل ده زانن که پابه ندی
په ناکار و په وشته جوانانه وه، نه مهش نه بیتنه هوی نه وهی که منډاله کان
نووشی ټنګشان بن و گلویی له باوانیان بکه نه له سهیر په وړه دره کرنیان
له سهیر نه ناکار و په وشته نه که نه مان له زه مه ټنګدا نه ژین په وشت به های
نییه، نوو سهیری نه نامیلکه یه ناگادارت ده کات وه که تووشی هه سستی
ټنګشان نه بیت، چونکه نه مه ده رگایه که له ده رگاکانی هاتنه ژوړه وهی
شه پتان، نه وهی مناله کان ده یکه نه وراسته به به لگی نه وهی
پتفه مبه ر(ﷺ) ده فهرمویت: "نزیکترین که ستان له قیامه تدا له منه وه،
خاوه ن ناکار و په وشته جوانه کانه، نه گهر ټیمه له بهر په زامه ندی خوی
گه وړه فیری په وشتی جوانیان بکه ی، نه و په وړه رگار خوی پڼگیان
نیشان نه دات، له کوتاییشدا سهیر که وشن هر یو نه مانه نه گهر له م دنیا ش
نه بیت له قیامه تدا سهیر که ووتو و سهیر فراز ده بن.

منډال وا په وړه دره بکه کاتیک کاری هه له و چوت و ناشیرینی بینې
به خوی بلې من له سهیر هه قم و نه وان هه له ن، له سهیر مه پابه ندیم به په وشتی
جوانی خومه وه، روژیک نه بیت نه وان بیتنه سهیر پڼگای من، هه وړه که چن
پیشه وای مرقایه تی به نه نیا خوی موسلمان بوو له سهیر نه م گزی
زه ویده دا، نه گهر نه وانش نه هاتنه سهیر نه م پڼگایه، نه و من ان شاء الله

ئەچمە بەھەشتەو، وا باشتەرە كە من ھاوکاریان بىم بۇ دۆزىنەو، ھاویرى
باشى وەك خۆيان، تاوۋەكو خۆيان بە نامۇ نەزانن.

ھەمىشە دۇعات لەبىر بىت بۆيان، بلى: خواپە ھىدايەتى مندالەكانم و
مندالى موسلمانان بدە بۇ باشتىن كار و كردهو، چاك، جگە لە تۆكس
ناتوانى ھىدايەتيان بدات، خراپەكانيان بسپرەو، جگە لە خۆت كەس
لەسەريان لانادات.

قۇناغى نىوان چواردە سال بۇ شانزە سال

واباشە لەم تەمەندە دايك و باوك لە پشوى ھاوينەدا بۇ ھاندانى
مندالەكان پىشپىركى دوست بكن لە نىوان مندالەكان و خزمەكانيان، يان
ھاوسى و ھاوپىكانى قوتابخانەى لەسەر ئەو، كى ئەتوانى شتىكى كورت
و پوخت لەسەر ژيانامەى پىتغەمبەر(ﷺ) بنوسى.

بۇ نمونە لەسەر ئەم بابەتانەى خوارەو:

– پووداوەكانى پىش لە دايك بوونى پىتغەمبەر(ﷺ).

– پووداوى فيل.

– عبداللهى باوكى، ئامىنەى دايكى.

– مندالى و مىرد مندالى.

– تەمەنى گەنجى و ھاوسەرگىرىى لەگەل خاتوو خەديجە (پەزى

خوای لەسەر بىت).

– پەيوەندىى لەگەل ھاوسەرەكانى.

- پەيوەندىي لەگەژ كچەكانى بەتايىبەت فاتىمە.

- پەيوەندىي پېغەمبەر (ﷺ) بە ھاوھ لائەوھ و خۆشەويستىي ئەم بۆ ھاوھ لائ و خۆشەويستىي ھاوھ لائ بۆ ئەو.

- موعجىزەكان پېش و پاشى دابەزىنى وەحى.

بەم ھۆيەوھ دەست دەكەن بەخويندەوھ، بەمەش زۆرتەر لەپادەورىياندا دەمىننەوھ، چونكە ئەوان زۆر ھەول ئەدەن بۆ گەپان بەئوای كۆكرىنەوى زانبارىيدا، كۆى دەكەن و پىكى دەخەن و دەينوسنەوھ و پاكنووسى دەكەن بەشيوەيەكى پىكو پىك.

وا باشە ديارى و پاداشت بدريت بەباشترين كەسيان كە نووسىنەكەى نامادە كرېوھ، ديارىيەكەش ئەو شتە بىت كە خۆى ھەزى پىدەكات.

چون خوشه ويستى خومان بينوين بهرامبه ر به پيغه مبه ر (ﷺ)؟

پيويسته بۆلە كانمان له م قوناغه دا فيربن خوشه ويستى پيغه مبه ر (ﷺ)
پيويستى به به لگه يه، نه وه نده به س نيه بلين خوشمان ده وي، به لكر
پيويسته له كردار وه له سوكه وتياندا ده ركه وي.

ئه مه ش هه نديك پرسياره كه يارمه تيت ئه دات بزاني تاجه نده
پيغه مبه ر (ﷺ) يان خوش ده وي:

١- ئايه زۆر سه لاوات له ديدارى ئه ده ين؟

ئه گه ر كه سيكي خوش بويت، ئه وا له بيري ناكات وه هه ميشه له يادي
ده بيه ت و دوعاي بۆ ده كات (ئيمامي ئين قه ييم له م باره وه ده ليه ت: به نده
هه رچه نده زۆر يادي خوشه ويست بكات و چاكه كانى له دليدا ئاماده ي
هه بي، خوشه ويستى و تامه زويى بۆ زياتر ئه بي، به لام گه ر ياد و
ئاماده ي له دليدا نه بي و چاكه كانى پى نه زاني، خوشه ويستى له دليدا
كه م ده بي.

٢- زياننامه كه يت خويندۆته وه؟

كه سيكت خوش بويت، تامه زويى ئه بي بزانيه ت چون ژياوه و چى
كردوه؟.

٣- ئايه په يامه كه ي شاره زايه ت؟

كه سيكت خوش بويت، ده بيه ت زۆر تامه زويى بزانيه ت وه و بيه ر
بۆ چوونه كانى چين؟.

٤- ئايه سووننه ته كانى جيه جى ده كه ي؟

که سیکت خوش بویت، ده بیت شوین پیکانی هه لبریت.

۵- نایه سەردانی مەدینە ی پیرۆزت کردوو؟

که سیکت خوش بویت تامە زۆی بینینی ئەو شوینە ی که تیدا زیارە و
ههنگار بنی به سەر شوین پیکانیدا.

۶- نایه ئال و بهیتی به پیزی و هاوه لانی و شوینکه وتوانیت خوش
دهویت؟ چونکه که سیکت خوش بویت ئەوانه شت خوش دهویت که ئەویان
خوش دهویت.

۷- نایه قسەت بۆ ئەوانه کردوو که هیچ له باره یه وه نازانن؟

گەر که سیکت خوش بویت، حەز ده کهیت بۆ کهسانی تری باس
بکهیت.

۸- گەر کێشه یه کت هه بوو پازیبیت به فرمانه کانی ئەو کێشه که ت
چاره سەر بکړیت؟

گەر که سیکت خوش بویت، پازیی ده بیت به فرمانه کانی هه رچی بیت،
بیهینه به رچاوت گەر ئەو خوشه ویسته پیغه مبه ر (ﷺ) بیت که هه چی
نه فرمووه مه گەر به نیگای پهروه ر دگاری نه بیت.

گەر وه لامی ئەم پرسیارانه ی به "به لێ" دابه وه، ئەوه بزانه که
خوشیان دهویت، به لام هه ندیک وه لامیان به "نه خێر" بوو، ئەوه پیویسته
به خویاندا بچنه وه.

گەر هه موو وه لامه کانیان "به لێ" بوو تامه زۆی دیداری پیغه مبه ر (ﷺ)
بوون، له دنیا دا ببینن، ئەوا ئەم چیرۆکه یان بۆ بگێڕه وه:

جاريك قوتاببيكه دېته لای مامۆستاكەي، پټی نه لیت مامۆستا نه زانم
 تر له خه وندا به دیداری پیغه مبه‌ر (ﷺ) شاد ده‌بیست، مامۆستاكه‌ش وتی
 به‌لێ پاسته، قوتاببيكه به مامۆستاكەي وت فیرم بکه چۆن به دیداری
 شادیم، من زۆر تامه زۆم بیبینم، مامۆستاكه پټی وت: بۆ نانی ئیواره
 میوانی من به، تا فیرت بکه‌م چۆن شاد بیت به دیداری؟

قوتاببيكه به بۆ نانی ئیواره چووه خزمه‌ت مامۆستاكەي و نه‌ویش
 خواردنیکی بۆ ئاماده‌کرد كه زۆر سویربوو، نه‌یه‌شت قوتاببيكه هیچ
 ئاوێك بخواته‌وه، مامۆستا سوور بوو له‌سه‌ر نه‌وه‌ی كه زۆر له‌و خواردنه
 سویره بخوات، پاشان پټی وت بخه‌وه به‌یانی پټ نه‌لیم چۆن خه‌و به
 پیغه مبه‌ر (ﷺ) ده‌بینی، بۆ به‌یانی مامۆستاكه به قوتاببيكه‌ی وت:
 ئیستا فیرت ده‌که‌م كه چۆن خه‌وی پتوه ده‌بینی، به‌س پټم بلێ نه‌م شه‌و
 خه‌وت به‌هیچ شتیكه‌وه بینی؟ قوتاببيكه وتی به‌لێ، وتی به‌چیبه‌وه؟ وتی
 بینیم باران ده‌باری، چه‌مه‌كان ئاویان پیدا ده‌پۆشت، ده‌ریاكان ده‌پۆشتن،
 مامۆستاكه پټی وت: نه‌یه‌ته‌كه‌ت راست بوو بۆیه خه‌وت به‌ئاوه‌وه بینی،
 نه‌گه‌ر به‌پاستی پیغه مبه‌رت خوش بویت، نه‌وا خه‌وی پتوه ده‌بینی.

یه‌كێك له‌كاره زۆر گه‌نگه‌كان، نه‌وه‌یه بۆیانی په‌ون بکه‌ینه‌وه جیاوازی
 بکه‌ین له‌نیوان خۆشه‌یستی پیغه مبه‌ر (ﷺ) و نه‌وه‌ی له‌سنوری مرۆڤ
 ده‌ری بکه‌ین (مافی خواجه تیی پی‌ دان).

نه‌وه‌ی نه‌یه‌وێت خوای په‌روه‌ردگار پازیی بکات به‌خۆشه‌ویستی
پیتغه‌مبه‌ر(ﷺ)، نه‌وه ده‌بی‌ت به‌و شتویه‌ی که خوای گه‌وره و پیتغه‌مبه‌ر
ده‌یه‌وێت نه‌ک نه‌وه‌ی هه‌واو هه‌وه‌سی خۆمان هه‌زی پیتغه‌کات.

له‌و پوانگه‌وه خۆشمان بو‌یت که خۆشه‌ویستی نه‌و عیباده‌ته،
عیباده‌تیش نه‌بی‌ت ته‌نیا له‌به‌ر په‌زانه‌ندیی خوای گه‌وره بی‌ت، له‌سه‌ر
پنازی خوای گه‌وره بی‌ت، له‌م دوو مه‌رحه ده‌رچوو‌یت، نه‌وا نه‌بی‌ته
ده‌بنراو، نه‌دری‌ته به‌نیوچاوی خاوه‌نه‌که‌یدا، خوای په‌روه‌ردگاری نایینی
ئیسلا‌می ته‌واو کامل کردوه و ده‌فه‌رمو‌یت:

﴿يَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتِمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ الْإِسْلَامَ
دِينًا﴾ (العائدة).

واتا: نه‌مێق ئایینه‌که‌تانم ته‌واو(کامل)کردوه بۆتان و چاکه و به‌هره‌ی
خزم به‌ته‌واوی پشتووه به‌سه‌رتاندا و پازی بووم که ئیسلا‌م ئایینتان بی‌ت.
نایینی ئیسلا‌م هیچ شتیکی به‌جی نه‌ه‌یشه‌وه، هه‌مووی باسکردوه،
نه‌گه‌ر په‌زانه‌ندیی خوای گه‌وره‌مان مه‌به‌سته نایینت هه‌ر له‌خۆمانه‌وه
بی‌گه‌زین، هیچ که‌سیک به‌قه‌د هاوه‌لان پیتغه‌مبه‌ری خوایان خۆش
نه‌ویستووه، به‌لام نه‌چوون کارێک بکه‌ن سفور بیه‌زینن،
پیتغه‌مبه‌ر(ﷺ)خۆی فه‌رمویه‌تی: "وه‌کو شوینکه‌وتووانی عیسا‌ی کوه‌ی
مه‌ریه‌م (عليه السلام) زیاده‌په‌ویی مه‌که‌ن، من ته‌نیا به‌نده‌ی خواو
په‌یامبه‌ری خوام".

جاریک پیاویک هاته خزمهت پیغه مبر (ﷺ) له کاتی قسه کردندا ونی:
 نه گه رخوا و تو ویستتان له سهری بیت. پیغه مبر (ﷺ) پنی فرموو: "من
 ده که یته هاوشانی خوی گوره، به لکو بلی: نه گه خوی گوره ویستی
 له سه ربیت".

له خۆشه ویستی پیغه مبر (ﷺ) نابیت زور زیاده پوهی بکین و
 بیخه ینه سهر و توانا و ده سه لاتی پهره دگار، پیویسته نیمه
 مامناوه ندبین، که شهوش په پره وی سووننه ته.

شه بیت نیمه مندا له کانمان فیر بکین که نابیت هانا و هاوار بز
 پیغه مبر (ﷺ) بیهین، دوی مردنیش نابیت داوا له و بکین، چونکه نه ر
 مردوه و هیچی به ده ست نییه، ناش بیت که چوینه خزمهت گوری
 پیرزی دهنگ به رز بکه ینه وه، خوی گوره له و باره وه ده فرموت:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَرْفَعُوا أَصْوَاتَكُمْ فَوْقَ صَوْتِ النَّبِيِّ وَلَا تَجْهَرُوا لَهُ
 بِالْقَوْلِ كَجَهْرِ بَعْضِكُمْ لِبَعْضٍ أَن تَحْبَطَ أَعْمَالُكُمْ وَأَنتُمْ لَا تَشْعُرُونَ ٦٠﴾
 (الحجرات).

واتا: ئه ی شه که سه ی باوه پتان هیناوه دهنگتان به رز مه که نه وه
 به سهر دهنگی پیغه مبر (ﷺ) وه به دهنگی به رز قسه ی له گه ل مه که نه
 وه که دهنگ به رز کردنه وه تان له گه ل په کتری نه وه کو کرده وه کانمان به تان
 بیته وه خوشتان هستی پی نه که نه.

نابیت پوویکه ینه گوری پیرزی و دوعا بکین، وراستره که
 پوویکه ینه قیبله و نینجا دوعا بکین، ههرچی پندراوه له قسه و گوفتاربا،

ئەو ئېمەش گۆپەكەى دەبىنن و سەلامى لى دەكەين، سىلاۋاتى زۆر
ئەدەين لە دىدارى.

ئاگادارى ئەم فەرمودە لاوازو ھەلبەستراوانەبن كە لەناو خەلكىيدا زۆر
بلاۋە، لەوانە:

((من حج البيت ولم يزرني فقد جفاني))

((من زارني بعد موتي فكأنما زارني في حياتي))

((ليلة أسري بي رأيت على العرش مكتوبا : لا إله إلا الله محمد رسول

الله)).

لە ئەزموونى دايكانەو:

ئافرەتێك ئەتت من باسى ژياننامەى پېغەمبەر(ﷺ) بۆ منداڵەكەم
دەكرد كە ئەو تەمەنى زۆر كەم بوو، كە تەمەنى بوو بە دە سال خۆى
گەردە بۆى پەخساندین سەردانى كۆپى پیرۆزى پېغەمبەر(ﷺ) مان كرد،
كانتیک گەپاينەو منداڵەكەم پىسى وتم من پېغەمبەرى خوام زۆر
خۆشەوێت، ئاواتە خوازم لە بەهەشتدا بە دیدارى شاد بم، بەس حەزناكەم
پىشى ھەبێت، حەز ئەكەم بى پىش ببینم، پتویست بوو دايكەكە جوان
مامەلە بكات و وتى كۆپى شیرینم من دلنایام ببینی زۆر خوشندەوى
پىشى ھەبى یان نە، منداڵەكە سوور بوو لەسەر قسەكەى دايكى، پتى وت:
ئایا دەزانى بۆچى پەيامبەر خزمەتى پىشى دەكرد؟ وتى: نە. وتى: لەبەر
ئەوێ جولەكە پىش ئەتاشن و سەیل ئەمێلنەو، بۆیە
پېغەمبەر(ﷺ) پېچەوانەى ئەوانى كردووە، بۆیە كۆپى شیرینم تۆ ئەتەوى

۱۰۰ مان به حوله که بچوئینین؟! خیرا وتی نا، نا نا هاواری کرد و وتی هیچ
 کامیک نامه وی له وان بچم، منداله که م نیتر نه و بابه تی دووباره نه کرده وه.
 دایکینکی تر نه لیت: گیرم خوار دیوو به ده ست هاوپی و مندالانی
 در اوسینکافان، نه وان باش په روه رده نه کرابوون، نه یده ویست له
 هاوپی کانی دوور بخاته وه، بویه دایکه که بریاری دا له پشوری هاویندا
 هاوه له کانی منداله که ی ده عوه ت بکات بۆ نه و یاریانه ی که هه یان بوو،
 که ته واو بوون له یاری کردن، هه ندیک میوه و شهربه ت و کیک ی بۆ هیتان و
 دانیش ت له گه لیان باسی چیرۆکی پیغه مبه ر (ﷺ) بۆ کردن و یه کیک له
 په وشته جوانه کانی بۆ باس ده کردن و منداله کان زۆرجار قسه که یان پی
 ده بپی، نه ویش گوئی لیده گرتن و دواتر چیرۆکه که ی بۆ ته واو ده کردن،
 تاکوتایی پشوی هاوین ته واو بوو چه ند جار یک نه وه ی دووباره کرده وه،
 سه بیری کرد هه موویان په وشته و هه نسوکه وتیان گۆپاوه به هوی
 به سه رهاته کانی پیغه مبه ر وه (ﷺ).

دایکینکی تر نه لیت: هه موو جار یک منداله کانم کۆده کرده وه باسی
 په وشته پیغه مبه ر (ﷺ) ده کرد بۆیان که په وشته ی چۆن بوو؟ چۆن بیری
 ده کرده وه؟ چۆن چاره سه ری کیشه کانی ده کرد؟ به شیواز و پنگای جۆدا
 و جور هه تا دنیا بووم چاک تیگه شتون، دوا ی نه وه هه رکه سینکیان
 مکه و تابه ته کیشه یه که وه کۆمه ده کردنه وه و لیم ده پرسین:
 بیهه مبه ر (ﷺ) چۆن نه م کیشه ی چاره سه ر ده کرد؟

دواتر پاداشتی نه وه يانم ده کړد که جوانترين پيشنځياري پيشکesh
 ده کړد، فيري ده کړدن له ژياندا چوڼ به شپوازيکي کړدري و نوئ
 هيدايه تي پتغه مبه ر(ﷺ) جيبه جي بکن هه تا پايئن که گه ورهش بوون
 هر واین و بتوانن له چاره سه رکړدن کيشه کانياندا هاوکاري په کتر بکن.

له کوناييدا:

نم چاره سه رهي که خستوومه ته پوو، نوميدى نه وم هيه خواى
 گره بيکانه جنگاي سوود، ته نيا خاليکى ده ستپيکړنه و دايکان و
 باوکان و په يوه رده کاران لويه ده ست پيده کهن تاوه کو منداله کانيان
 مان بدن و پشتگيري بکن يو خوشويستنى په يامبه ر(ﷺ) نه مه و دواى
 دنيا بوونه وه له پاستي نه وهى نه يلتن هه روه ک ده کړت هه مان پتگه
 بگړينه به يو چاندنى خوشويستنى هاوه لاني (په زاي خوايان له سه ريئت)
 له دلي منداله کانمان، سه رکه وتن به خواى گه ورهيه، سوپاس يو خواى
 په يوه ردگار.

سەرچاۋىكان

- ۱- فضيلة الشيخ محمد حسان. الشفاعة: خطبة مكتوبة، ومناحة علم
موقع www.alminbar.com
- ۲- فضيلة الشيخ محمد صالح المنجد. لماذا نحب رسول الله صلى الله عليه وسلم؟ درس مسجل على موقع www.islamway.com
- ۳- سعيد عبد العظيم. خير الكلام في الصلاة والسلام على رسول الله صلى الله عليه وسلم، الإسكندرية: دار الإيمان، ۲۰۰۱.
- ۴- علاء داود. كيف نعلم أبناءنا حب الرسول؟ مقال في باب "هواء وأدم"، على موقع ص ۱ www.islam-online.net
- ۵- تفسير الجلالين" وفضيلة الشيخ عبد الله النوري في كتابه "سألوني في التفسير"، منشورات ذات السلاسل، ص ۱۱۶، الكويت، ۱۹۸۶.
- ۶- خيرية صابر. الأم قدوة متحركة في أرجاء البيت، مقالة على الموقع:
<http://islamweb.net/pls/iweb/misc.article=1&thelan g=A12695>
- ۷- الداعية الإسلامي الأستاذ عمرو خالد. محبة النبي، شريط من إنتاج شركة النور للإنتاج الإعلامي والتوزيع بالقاهرة.
- ۸- محمد سعيد مرسى- فن تربية الأولاد في الإسلام، القاهرة، دار التوزيع والنشر الإسلامية، ۱۹۹۸.

٩- فضيلة الشيخ إبراهيم الدويش. توجيهات وأفكار في تربية الصغار:

مقالة متاحة على الموقع.

www.islammemo.com/lessons

١٠- محبة الرسول (صلى الله عليه وسلم) مقالة متاحة على موقع:

www.islamweb.net.

١١- ١. د. عبد القني عبود. طفلك هبة الله لك. - القاهرة:

سفير، ١٩٩٧.

١٢- من شريط كاسيت أركان الإسلام إنتاج شركة "سفير"، والكلمات

للشاعر صلاح عفيفي)

١٣- خالد محمد خالد . إنسانيات محمد، القاهرة، دار المعارف ١٩٩٨.

١٤- أبو بكر جابر الجزائري. هذا الحبيب محمد رسول الله صلى الله

عليه وسلم يا محب. المدينة المنورة: مكتبة العلوم والحكم، ٢٠٠٠ م.

١٥- مقالة منشورة في باب: "لطائف" على موقع فور إسلام

www.forislam.com

١٦- أبو الحسن الندوي- سيرة خاتم النبیین للأطفال، القاهرة- دار

الكلمة ١٩٩٨.

١٧- د. خالد أبو شادي. وا شوقاه رسول الله، القاهرة: دار

الراية، ٢٠٠٢ م.

ناومرۇك

- پىنشەكى نووسەر ۷
- چۇن مىندالەكە نىمان فىرى خۇشە ويستىي پىنقىمبەر (ﷺ) بىكەين؟ ۲۱
- يەكەم: پىنشەنگى چاكەكار ۲۱
- دووم: لەھەر تەمەنىكدا بەشىۋازى گونجاۋ مامەلەي لەگەلدا بىكە ۲۳
- سىنەم: قۇناغى نىۋان يانزە سال تا سيانزە سال ۳۸
- ھەندىك نمونە لەبە خىشندىي پىنقىمبەرى خوا (ﷺ) ۴۲
- ھەندىك لە وينەي نازايەتى و چاۋنە ترسىي لە ژيانى پىنقىمبەر (ﷺ) ۴۶
- چەند نمونە يەك لە ژيانى پىنشەۋاي مۇقايەتىي ۴۷
- چۇن خۇشە ويستىي خۇمان بېنويىن بەرامبەر بە پىنقىمبەر (ﷺ)؟ ۵۶
- لەكۇتايدا ۶۳
- سەرچاۋە ۶۴
- ناومرۇك ۶۶

بەرھەمى (8) ى گروپى نما

بە ديارى دەبەخشرىت و نافرۇشرىت